

Mahjas Weefis

Nr. 22.

Rigā, 2. jūnijā 1910. g.

55. gada gājums.

Latvešņu lauksaimnieku saviestības kredītbiedrības nepieciešamība.

Par lehta ilggadeja, neussakama kredīta vajadzību, ihsti fakot nepieciešamību, lauksaimniecībā nepar buht domu starpības. Kā tad nu stahw ar schahdu drošču kredītu pee muhšu latvešču lauksaimniekiem? Loti behdigi. Taisniba, Widsemes un Kursemes saviestības muischneeku kredītbiedrības gan ir issneeguschas un wehl issneeds ilggadeju kredītu pee semneeku mahju pahrdoschanas. Bet to dara muischneeku kredītbiedrības ihsti tit tai noluhkā, lai muischneeki, semneeku semi pahrdodot, dabutu par apmehram pufti no fahlihgtās zenas droščus naudas papirus, t. i. kihlu grahmatas-pfandbrifas sawās rokās. Par wehloko semneeku semes kredītu muischneeku kredītbiedrības mas ruhpejas. Paschu latvešču semkopji ari no sawas puses nespehja few sagahdat lehtu kredītu. Wajaga naudas — tad jagreeschas pee weetejam krahž un aisdewu kafem. Bet tās ne katreis war ihlihdset. Un kas tas galwenais: tās nem preekšč semkopja pahrať augstus procentus. Tā winas speestas darit. Bes tam tās nedod ilgu un neussakamu, bet gan ussakamu kredītu. Un ussakams kredīts preekšč semkopja war buht taisni ispostofchs. Aisdewu kafes kā tahdas tur nepar wainot. Tās paschas tatschu dabon us sinameem termineem ussakamus eegulbijumus. Drihsat wehl krahž-aisdewu kafem war pahrmest, ka tās ar hipoteku kredītu atkauju nerihkojas deesgan apdomigi. Tās pee reises war nahkt tahdā stahwofki, ka no tam teel wairat atprafts, nekā tās spehji atdot, panemot atpakať aisdewumus. Te naw wainigs jits, kā pats krahžlafu prinzijs. Pehj sawa prinzijs krahžlafes drihstetu tikai isdot ihflaizigu kredītu, us 3, 6, 9 mehnescheem, tad ween tās war buht droščas, ka tam nebuhs pee gadijuma sabrutums.

Pahrejot us semkopju kredīta vajadzību wispirms jausswer, ka pehbejos gados notikuse pahrgrosiba, kuras swars wehl nebuht naw peeteekofchi muhšu presē aprahdits. Schi

pahrgrosiba ir krona malfaschanu atlaischana krona saimneekem. Schai pahrgrosibai milsu nosihme. Tā dod mums eespehjamību nodibinat leelu sawstarpeju semneeku krediteestahdi, lihdsigu Kursemes un Widsemes muischneezības kredītbiedrības. So, lai dabutu lehtu un ilggadeju kredītu, wajadfigs buht droščam pamatam, droščam kihlam, us kuram war naudu aisaemtees. Tahdas droščas kihlas ir semes ihpafchums, ja ustantaw wehl eetaifits obligaziju paradus. Widsemes un Kursemes priwatmuischu saimneeki ar nedauds isnehmumeem us schahda kredītinstituta nodibinaschanu wehl nepar domat, jo teem naw drošču kihlu. To mahjas wehl eekihlatas muischneeku kredītbiedrības. Krona saimneekem tagad schahdas droščas kihlas ir. Tee war wisupirms few pahlihdset, nodibinot sawstarpeju kredītfabeedribu, tahlat pamasitem pahlihdset i priwatmuischu saimneekem ispildot to robu, kuru atstahj muischneeku kredītbiedrības. Buhtu wisai behdiga leeta, ja latvešču krona saimneeki schahdu laimigu liktena lehmumu islaistu is rokam, meerigi nogaiditu, kamehr tee buhtu augstos procentus malfajot eestiguschitahdos paradus, ka i sawstarpeja krediteestahde tos nespehtu glahbt. Ir tatschu wispahri pahstams, ka i tagad jau leela daka krona saimneeku kreetni paradus. Tomehr schimbrihscham wehl to leelo wairumu war weegli glahbt: nodibinot sawstarpeju kredītinstitutu un aisaemotees naudu pret kihlu grahmatam tee itweegli waretu nolihdjinat lihdschinejos paradus.

Kredīts semkopim wajadfigs galwenā kahrtā schahdās 3 wajadfibās:

1) Mantības gadījumā, lai izmaksātu līdšmanteneesēm. Zīl beefši neatgādas, ka arī daļīga kredīta galvenais mantenees, mahjas usnehmējs, eekriht bankrotā.

2) Ko izmaksat agrāk daščadu waja dšibu deħēetaifitos paradus. Šhe tad buhtu weenigi paradu apmaina — bet augstprozentīgu ihfu terminu, usfakamu paradu apmaina pret **neusfakamu** semaku procentu paradu.

3) Ko isdarīt semkopības meliorācijas, kā peemešram jaunu šaimneezības ehfu zelschānu, lauku ušlabošchānu, purwju nosušnaschānu, pee reišes drenaschū eetaifschānu. Taisni ar meliorācijas kredītu pee mums šahw wisbeħdigati — to waj nekur nemt! Semkopības ministrijas kredīts schāf šinā til neezigs, ta dabuschāna šaweenota ar til daudš formalitatem, ka us ta newar list nekahda šwara.

Te nu waretu eeminetees: kas tad gan tahdai semneeku beedribai ees aisdot naudu, waj pīrls tās Ķihlu grahmatas? Muischneeku kredībeedribas — ta zita leeta, par tām birscheneeki šina, ka tās rihkojas wifai solīdi, ka to „psandbrifas“ labš weħrtšpāpīrs . . .

Šchahda eeruna naw pamatota. Taisni tahdos pahrejas laikos, kā tagadejos, itweens prahtīgs kapitalists semneeku Ķihlu šihmes weħrtēs pat augstāk, nekā muischneeku. Muischneeks galwo weenigi ar šawu semī un ar us tās atrodoschām ehšam, lopeem u. t. t., bet muischu ehšas un lopi, kā to deesgan peeredšejām i Baltijā un weħl arweenu peeredšam Geksch-Kreewijā, tagadejos laikos nebuht naw nekahda drošcha Ķihla. Pee semneeku ihpaschuma turpretim reti kahds ķeras — semneeki galwo neween ar šawu semī, ehšam, lopeem un zitu inventaru, bet ari ar šawu darba spēħfu. Wismaš naw nekahdi jabaibas, ka semneeku šawstarpejas kredībeedribas Ķihlu šihmes tiks pee Kreewijas birscham semak weħrtetas kā muischneeku un kā daščadu kreewu agrarbanku obligācijas. Wahzijā parasti semneeku semes „psandbrifas“ pee birscham šahw weenā zenā ar muischu „psandbrifem“, bet semneeku seme pee tam teek zaurmehrā no krediteestahdem augstāk weħrteta nekā muischu. Tas tapeħz, ka peħz semneeku semes gabaleem, ja tahdi nahš pahrdoschānā waj uħtrupē praħba daudš leelata, nekā peħz muischneeku semes. Peħz pruschu statistikas no 1881.—1895. gadam zaurmehrā par tahda pat labuma semneeku semī maksāja par zeturtu teesu un pat par puš wairak, nekā par muischu semī.

Waretu weħl eebilšt: ja, waj tad krons semneeku banka neispidis šho robu, nešagahdās lehtu ilggadeju kredītu? Kas tā runā, nepasīht krons semneeku bankas usdewumu un nošihmi. Krons semneeku banka pawifam naw dibinata preekšč lehta kredīta apgahdaščānas jau pastahwošcheem semneeku semes gabaleem, bet wifupirmā

kahrtā muischu semes pīrlschānai un idalīschānai bešsemes semneekeem. Beš tam krons semneeku banka nedod meliorācijas kredīta un — kas weħl šwarīgats: maksāschānas tajā nebuht naw semas, jo banka reħkina $\frac{3}{4}\%$ preekšč usturas un wismaš $\frac{1}{2}\%$ deldeschānai. Tahdas maksāschānas muħfu semtopjeem pagrūhtas. Wahzijā parasti „landschaftes“ reħkina titai $\frac{1}{10}$ procentes šawai ustureschānai. Deldeschānai gan ari tur nem wismaš $\frac{1}{2}\%$. Tahda rihziba tagadejos daħga kredīta laikos nesekmetos. Mehš tapeħz preekšč latweešchu krons semneeku šawstarpejas kredībeedribas reħkinatu $\frac{1}{8}$ procentes deldeschānas gadā un $\frac{1}{8}\%$ paščas beedribas ustureschānai, kopā $\frac{1}{4}$ procentes. Ja nu par psandbrīšu proj. buhtu jamakšā pilnas 5% , tad isnahltu kopmakša $5\frac{1}{4}$ procentes gadā no wifa aishemtā kapitala. Taisniba, tahdejadi kapitala deldeschāna nowilzinatos us 76 gadeem. Bet eewehrojot tagadejo daħgo naudas zenu, pahrak par $5\frac{1}{4}\%$ nedriħstetu eet. Ja warbuht peħz dašcheem gadeem rastos eespeħja, isdot Ķihlu šihmes pret 4% , tad jau waretu deldeschānu paahtrināt. Taisni semes šawstarpejeem kredīta instituteem peemīht tas labums, ka tee pret parada dewejeem naw šaistiti: ja naudas tirgus isdewīgs, tad tee war nosīst procentus, peedahwajot Ķihlu grahmatu ihpaschneekeem waj nu atmakšu šklaidrā naudā, waj to Ķihlu grahmatu apmainu pret semaku procentu papīreem. Ķihlu grahmatu ihpaschneeki turpretim newar atprasīt šklaidru naudu, bet tikai pahrdot šhos papīrus pee birschas. Reskatotees us šchahdu aprobeschojumu semes Ķihlu grahmatas parasti teek eestatitas par šoti drošcheem un labeem naudas papīreem, kureem tā Wahzijā kā Kreewijā parasti weena zena ar ihštajeem walšts paradu papīreem. Wahzijā pat bijušchi laiki, kur psandbrifas augstāk weħrteja par walšts papīreem.

Ja nu jautā, zīl leelu kredītu driħstetu isšneegt tahda semneeku šawstarpeja krediteestahde, tad protams, ka katrā apgabalā jabuht „ustizības wiħreem“, kuri aishemēju ihpaschumu apšnīgi nowehrtē. Wahzijā parasti aisdod $\frac{2}{3}$ no takšetās weħrtības un tur šchim krediteestahdem wifai reti zehlušchees šaudejumi, kuri pee tam naw nekād bijušchi eewehrojami. Galvenais šawstarpeju krediteestahschu prinzijs, ka wifai aishemēji galwo par wīfeem — tahdejadi wīfu, waj nu to ustizības wiħru interese, ka neweenam neteek isšneegts nedibināti augstš kredīts, neweens ari no otras puses nedabon par wēlti greeštees peħz aishemēmuma, kā tas nereti noteek tagad, kur laukšaimneekam jaisbraukajas waj pee defmit aisdewu kafem. No šwara šhe jau tas, ka ihštee leetas rihkotaji un takšetaji ir pašchi aishemēji, ka aishemēji naw atkarīgi no ziteem „kungeem“ un wāreneem. Protams, ka aishemēji ari nedriħst weegls

prahīgi rihkotees, jo tee atbild ar wisu sawu un sawu beedru mantu.

Rā tad rihkojas Kursemes un Widsemes muišneeku kreditbeedribas? Loti neweenadi — daudsfahrt tās loti škopojas, isdod waj tikai $\frac{1}{3}$ no patešas semes wehrtibas, no otras puses atkal aisdod bes pahrbaudišchanas us pawisam netizami augsti favehrtetu „pahrmehritu“ semneeku semi. Kas ta peem. par rihzibu, kad par „dahlderu“ aisdod 100 rubku un dahlders eenem tif $1\frac{1}{2}$ puhweetas? Augstā wehrteschana, protams, notikufe muišneeku pahrdeweju interese, kuri wehlejuschees isdabut labi daudfšaidras naudas. Išnakt, ka us defetinas aramas semes teef aisdoti 200 rubki, tā ka wisa wehrtiba jaskaita pee schahdas wehrteschanas jau us 400 rubkeem. Tas preeksch Widsemes katrā finā nedibinati augsta zena. *)

Jautajums nu wehl, waj tahda krona šaimneeku krediteestahde peeteekofchi leela, lai tās papiri tiktu birschā eewehroti? Ja eegaumejam, ka Kursemē ween ap 12,000 krona

mahju ap $\frac{1}{2}$ milj. defetinu seelumā, tad nosfahrstam, ka Kursemes krona šaimneeki ween war nodibinat loti prahwu kreditestahdi. Lehti skaitot to semes platibas wehrtibu warēs apskaitit us 40—50 miljoneem rubku, us kureem ar laiku itin drofchi un solidi rihkojotees waretu aisenemtees 30 miljonus rubku; peeskaitot skahmeliorazijas kreditu pat par 15 lihds 20 miljoneem wairak. Bes tam tatschu drofchi leela dafa privatmahju ihpafschneeki wehlat pee schahda instituta ar preeku peedalisees.

Rā lai nu eesahf, kā nodibina? Lai nodibinatu, tad wajadsetu katra krona pagasta šaimneekem iswehlet waj nu us 25 waj us 50 šaimneekem pa weenam delegatam, kuri waretu sabraukt kopā sinamā terminā Rīgā waj Jelgavā un nospreest statutu isstrahdaschanu un luhguma eesneegschanu deht atkaujas peenahzigā weetā. X.

Awišchneeziskā kritika.

(1905.—1910. g.)

J. Afuratera.

V.

No fchi pahrskata eepreekschejam nodakam buhs redsams, to šaprot muhsu „kritiki“ sem wahrda dekadenti. Tapeh; ir nepeezeešchami nahkt pee wehsturiskas šfaidribas un ihfumā aishradit, kas ihsti ir dekadents. Los decadents,

*) Widsemes un Kursemes muišneeku kreditbeedribam wehl war pahrmesti to, ka tās tif isdewigos, naudas bagatos gabos, kahdi 1896. lihds 1899. naw pratuschās „pfandbrisu“ procentus pašeminat us 4, bet palituschās pee $4\frac{1}{2}$. Krona muišneeku agrarbanka 1898. gadā isbarija leelu apmainu pret $3\frac{1}{2}\%$ papireem, kuru kurš stahweja us 97, t. i. faktiski bija jamahšā $3\frac{3}{10}$ procenti! Schis jatts rahda, ka muhsu Baltijas muišneeki nemas naw deesin zit isweizigi finansisti. Galwenais gruhstums jazeesch semneezineem — kredita nehmejeem, kureem pee tam naw wis daliba pee muišneeku kreditbeedribu atlikuma, waj tihras pelnas — scho pelnu patura muišneeku lungi weeni pašchi. Zit tas Baltijā pawisam zitabi, ka Prusijā, kur blatus muišneeku „Landschaftem“ pašahw ari semneeku, kuras isdod aisdewumus pret $3\frac{1}{2}\%$. Tifdaudf nu ar wehl japeesihmē, ka pat naudas nemšchana no tagadejam krona agrarbankam, tā muišneeku, kā semneeku, isnahktu, ja ta pawisam buhtu latweeschu semneekem peeteekofchi peejama, deesgan dahrga. Semneeku krona agrarbanka rehkina gan tif 4% , bet tā ka kurš nereti sems, tad pateesiba nereti jamahšā $5\frac{1}{3}\%$. Turklahkt wehl nahkt bankas usturai maksat, weseļi $\frac{3}{4}$ procenti un delbeschanas minimums noteiktis us $\frac{1}{2}$ procenti. Nešen tā wehl bija jamahšā $\frac{3}{4}$ proz. par papireem, kuru kurš toreis stahweja us 75, t. i. pateesiba bija jamahšā par dabutu naudu kopā ar delbeschānu 55 gabos weseļi 7 procenti! Mehš no šawes puses ešam pahrlieezinati, ka 5 proz. Baltijas semneeku semes pfandbrifas tiks birschās wehrtetas wismas us 95, bet pat, ja to zena birschā nahktu pahri par 90 un pat, ja kreditbeedribas usturai nahktos isdot $\frac{1}{4}\%$ $\frac{1}{8}\%$ weetā, i tad wisa masha nesneegtos pahri par 6% delbeschānu eeskaitot.

Maudits poetes, „pagrimuschee“, „nolahdetee“ ir frantschu dsejneeku grupa dewinpadsmi tā gadu simtena beigās un tagadejā gadu simtena saktumā. Scho dsejneeku galweene pamatprinzipi bija: 1) absolūtā brihwiba dsejas formā, ritmā; 2) zihna pret naturalistisko wirseenu un 3) musikalā elementa eeweschana dsejā. Rā wirseena šagatarwotajš ir leelais liriks Šharls Bodlers (Baudelaire) 1821. lihds 1867. g. ar šawām dsejam „Fleurs du mal“ (Šaunuma pufes), kurās parahdas wina špehzigā isteikfme, lepnums un degofschās ilgās. Winam šeloja dekadenti Werlens un Mallarme, parnafisti Lecouts de Lisle, Gotje un Werharns (E. Verhaeren, dsim. 1855. g.) un šimbolisti, no kureem eewehrojamatais ir Morišs Meterlinks, dsim. 1862. g. Wairak waj masak scheem wirseeneem peeflehdjās wehl Rišpens, Rollina, Katuls Mendels, Rimbo, Šuismans, Henri Regnie un jaunatā laikā Gregs.

Nepasakami daudf wifš schee dsejneeki darijuschi preeksch lirikas attihstibas. Wifa modernā frantschu un ari wifās Širopas tautu lirika un daikliteratura šawu formas un daikuma isteikfmi dibina us scho „nolahdeto“ eeguwumeem. Šauzeens, kuru isteiza Werlens šawā dsejā „Art poetique“ (Musiku, par wifām leetam musitu!) ir atradis atbalšu un apustulus wifā jaunatajā lirikā, šimbolisms tā naturalisma uswaretajš ir zehlis gaifmā daikus leelus darbus; zaur winu mahšla ir atdabujuse jaunu eefschigu špehku un brihwais ritms, brihwā dsejas forma kahwufe isteiktees daudšam dsej-

neeku dwehſelem, kuras žitadi buhtu noſmatuſčas agrakos pantos.

Par pirmo un leelako brihwà ritma pahrwalditaju un eekarotaju Emilu Werharnu ſajuhſminajas pat tahds defadentu „teefatajs“ tà Janſons.*) Un tomehr wiſs tas ir defadentu eekarojums. Simbolizms, kas waj pilnigi pahrwalda ari Raina dſeju, ir defadentu nopelns (waj tad Raini ari newaretu ſaukt par defadentu?), individualizms, beſ kura nawa domajams wairs jaunlaidu mahſklas darbs un kuru tà rakſtneezibas atjaunotaju wirseenu atſihst pat Upits**) un Lihgotnis — waj ari tas nawa audſis un uſſeedejis lihds ar ſcheem „nolahdeteem“? Un tikai tapehž, ka daſchi no mineteem dſejneekem dſihwoja brihwu dſihwi, neluhkodamees uſ burſchuafijas morales noteikumeem, wini tita no burſchuafijas noſaukti par „iſwirtuſcheem“, „les decadents“. Un tad wini paſchi ſpihtigi uſnæhmàs ſcho wahrdu, tà goda wahrdu preeſch ſewis, itkà rahdidami zaur to, ka burſchuafijas kritiku iſdomatais negoda wahrds dara winus lepnus; ar tahdu nizinaschanu wini ſtatijas uſ brihwibas eerobeschojumeem.

Baluhkoſimees tagad uſ mineteem latweeſchu „defadenteem“ (ſchis wahrds man weenmehr jarakſta pehdinàs, jo teefchas noſihmes winam pee mums newar peeſchfirt). Kas wineem lihdsigs ar mineteem frantschu „dekadenzes“ nodibinatajeem? Waj ſimbolizms un brihwais ritms un zihna pretkailo realizmu, jaunu iſteikſmes zeku melleschana mahſklà? Warbuht gan, bet tad tak nekahdi nawa te ſchirami Eglits no Raina, Antons no Wirſas waj ari žiti. Simbolizms un brihwa iſteikſme, brihws ritms ir atrodami pee **wiſeem** latweeſchu rahſtneekem, tà tas ir atrodams ari wiſpahreji jaunlaidu lirika. Tàs ir jaunlaidu lirikas ahrejàs paſihmes. Tad jau ari jaſauž par defadenteem wiſi, par kuru ſimbolizma iſteikſmi

*) St. „Wahrpas“ Nr. 64, 1910. „... politizmas un ſozialas dſejas lauka tagad Eiropà pazelas weenigi belgetis Werharns un wiſa plaſchà wahžu literatūra naw tamlihdſiga talanta.“ Noſchekhojami tomehr, ka til „wiſpufeji iſglichtots“ kritiks tà Janſons, kurſch pahmet latweeſchu rakſtneekem, ka tee neeſot laſijufchi ne Dantes, ue Homera, nawa pats eeſtatijees ſawa deewinata Werharna darbos, warbuht, ka tad winam nebuhtu wajadjejis tà iſgahſtees defadenta preeſchà, noſaužot wini par politizku un ſozialu dſejneeku. Reti kahds no frantschu defadenteem buhs uſrakſtijis til patologizmas darbus, tà Werharns. Aſtrahdiſchu Janſona ſungam uſ Werharna „Les Moines“, „Les Flambeaux noirs“ un „Les Apparus dans mes chemins“, kuri paſtahw waj weenigi no haluzinazijam un pahrdabiſtam fantasmagorijam. Sinams, Werharns ir leels dſejneeks, to atſihis wiſi, bet leels gan wairak ſchinis dwehſeles teſhojumos, nekà tais drihwà ritma dſejàs, kuras tà ſajuhſminajuſchas Janſonu. Warbuht Werharns buhtu preeſch muhju „Partijas“ laudim weenmehr wehl defadents, ja wiſch nebuhtu ſankcionets pee muhju demokrateem zaur freewu „Сборникъ Знания“. Žit man ſinams, tad 1904. un 1905. g., tad Werharnu Rigà laſija tikai jauntee rakſtneeki, wiſch preeſch Janſona wehl bija neglahbjams defadents.

**) „Rakſtneezibà newar buht žitu noluhku, žitas programàs, tà ween individualitate.“ „Df. W.“ Nr. 3, 1907. Zapeeſihmè, ka toreif wehl Upits nebija oprunajees ar žiteem ſaweem domu beedreem par jaunuo rakſtneeku aſtrahdaschanu.

tà ſajuhſminas Lihgotnis, Upits, Janſons waj Janſons. Žitadi logikai ja eet neglahbjami boja. — Ja nu ne tas, tad warbuht muhju „defadentu“ personiga dſihwe? Wini orgijas, nedabiſtas ſekſuelas atteejibas? Waj teefcham buhs kaut weens weenigs zilweks, kurſch, paſihdams jaunako rakſtneeku personigo dſihwi, warès newarfdams teikt, ka wini ir „iſwirtuſchi“, lihdsigi peem. Werlenam, kurſch ſawu muhſchu nobeidsa ſemu kaiſlibu walgos? Protams, progrefiwee „kritiki“ to apgalwo gan, ſahlot ar Janſawu, Janſonu un beidsot ar Upiti un Lihgotni tee uſſwer taiſni tahdu „iſwirtibu“. Bet tad nu reiſ tomehr jaſrafa ſcheem ideju neſejeem „kritikeem“, lai wini noſauktu atklahti pee wahrda tos muhju jaunatos rakſtneekus, kureem wini war p e e r a h d i t wiſas iſwirtibas paſihmes. Lihds ſchim wini to nawa darijuſchi, un, zerams, ſawas karjeras labà nedaris ari uſ preeſchu. Un wini to newar darit, jo tad wineem wini meli buhtu kaiſſala tahdà formà, kura tos nodod paſchus. Muhju kritiki ir tikai runajuſchi, kleeguſchi weens par otru, lamajuſchi jaunakos rakſtneekus un baidijuſchees tos atſchfirt weenu no otra, lai redſetu wini ſtila un individualitates ſawadibas.

Ja praſſim atklahti wiſeem teem rakſtneekem (par defadenteem muhju kritiki pataiſijufchi jau 25 jaunatos rakſtneekus), kuras kruſta par defadenteem, waj wini ari ſewi par tahdeem atſihst, tad warbuht tikai no diweem — trijeem mehſ dſirdeſim atbildi, ka wini peekrihtot gan „defadentu“ uſſtatam par mahſflu, bet tomehr ar leelem eerobeschojumeem waj iſlaidumeem. Atlikuſchee — tikai individualisti, — dſejneeki, kuri paſchi melk un eet ſawus zelus. Žit dauds mulkigas pahdroſchibas bija wajadſigs, lai peem. Eldgaſtu un Jaunſudrabinu, W. Egliti un K. Strahlu, Fr. Bahrdun un K. Stalbi nolittu ſem weena wirſakſta un paſlubinatu tautai tà defadentus! Sancta ſimplicitas — mihtà ſwehtà gudriba! Deewiſchla, progrefiwa mahſklas kritika!

Tomehr man te jataiſa peeſihme, beſ kuras muhju kritiki droſchi ween teiktu, itkà es gribetu atſwabinatees no defadentu lahſta un behgt prom no jaunakeem rakſtneekem, kad kritiki jau paguwuſchi iſtauret, ka defadentu „Olimps“ jau ſabruzis, wini „ſtrauti iſgahjuſchi ſekli“ un „ſaloni drupàs“ gulot. Teefcham man ſchkeet, katram iſhtam rakſtneekam gribetos peederet pee tàs rakſtneeku grupas, kuri noſaukti par iſwirtuſcheem un pagrimumſcheem weenigi ſawas neatkaribas dehl. Un katram, tàpat ari man, gribetos buht tahlu noſt no ta progrefa un wina ſludinatajeem, kurſch neſpehji zihnitees wairs ar taiſneem lihds dſekteem, bet kuras preeſch ſawas nodibinaschanàs wajadſigs melu, melu un beſgaligu melu. Statotees no ta ſtahwoſka, kas iſſaka wahrdu: ſlims, iſwirtis, ſuns, ſaglis (Janſawa „Wini mahſkla“ 32. lapp.) un ar tahdu noluhku wini teek teikti, gribetos gan tos uſſtatit par goda wahrdeem.

Estilaitte gribeju rahdit, ka latweeſcheem nawa rakſtneeku, uſ kureem waretu atteezinat wahrdu „defadenti“ wina

teefchā nosihmē (kuri westu tahdu dšhwi, kas lih-
dšinas dašcheem mineteem frantšchu rakst-
neekem) un to dariju ne attaisnošanās noluhā (jaunakeem
rakstneekem nawa wajadšigs attaisnotees), bet teefchi taiš-
nibas labā, wehledamees, lai wairs sabeedrištee kritiki newar
aištihst laštajeeem azis ar wahrdu „dekadents“. Ja beidsot
paluhkojamees tuwak, no kureenes gan zehluschees wišt tee
breesmoni dekadenti, tad ij „kritiku“ raksteem redšams, ka
wini pašchi (tas ir „kritiki“) tos ir radijušchi few par pa-
tiškamu laika kawekli, lai nebuhtu japawada laiks ar no-
peetneem kulturās jautajumeem. Kā šinams, tā sauttoš
„dekadentu salonus“, kuros noteekot jaunato rakstneeku

orgijas, uszehla nekas zits, kā Santaws un Jansons. Un
preezajās pašchi tā behrni par sawu atjautibu. Bet kad
tauta sahla pahrlleezinatees par winu meleem, tad, lai ne-
paliktu smeekligi, šchee kritiki pašchi ari nojauza sawus
„salonus“ un „Olimpus“ (Santaws „Winu mahšfla“) un
pateiza, ka nu „dekadenti“, t. i. wišt jaunakee rakstneeki
esot beigti un beigti! Atkaufim kritiku kungeem šcho ne-
wainigo preeku, jo zitadi wini tal newaretu wairs grah-
matas rakstīt. Tikai preešch lamaschanās wineem buhš
jameklē jauni wahredi, jo „suni“, „sagli“ un „dekadenti“
naw wairs wišai progresiwi un stipri.

Biologiskas parahdibas.

J. Nowikowa.

XIII.

Paluhkošimees nu, uš to gan war atwedinat zilweku
femes wirfū isdaritās pahrgrosibas. Kā peemehru nemšim
te kahdu faktu. Ar saweem 420,000 kilometreem leelzeku
franzuši war semi isbraukat automobilā waj ratoš, ne-
sajudams nekahdas nepatikšanas. Kreewijā tas tā naw.
Tur ir tikai 20,000 kilometru schoseju (un pee tam kahdā
stahwolli!), tas ir it uš 10,000 hektaru weens kilometrs,
kamehr Franziijā weens kilometrs nahk it uš 80 hektareem.
Gada nelahgee laiki padara, ka kreewi sawos dabifloš
zeloš wahrda ihštenā nosihmē peld pa dubleem. Masakais
zelojums tapehž tur teef par ahrfahrtēju zeeschanu awotu,
kuras franzušim newajaga isbaudit, tapehž ka wina seme
peemehrota wina wajadšibam. Tas muhš nowed pee zitas
bagatibas definižijas: ta ir baudijuma eespehjamiba. Lai
apstahkli un atteežibas buhtu waj kahdi, kuros zilweks at-
rodas, tad ekonomiskā šinā winu war turet par bagatu,
tad preešch wina pastahw (šinams, objektiwā sajegumā)
baudijumu eespehjamiba.

Tā ka bagatiba ihštenibā ir baudijumu eespehjamiba,
un indiwida laime stahw teefchā famehrā ar wišām wina
baudam, kuras tas šinamā laikā war sašneegt, un tā ka
otrup bauda, atkariga no ahrpasaules peelahgojuma, tad
redšams, ka bagatiba, bauda un laime no sožiala un
objektiwa weedofka ir weenadi apšihmejumi.

Patlaban teizu, ka Franziijā ir 18 miljoni hektaru
preešch labibas audšinaschanas, 10 miljoni namu un
40,000 kilometri dšelszeku, wahrdu fakot šinama suma
ahrpasaules peelahgojumu. Apšihmešim nu šcho sumu
(ziteem wahrdeem Franziijas bagatibu) ar škaitli 1000 un
otrup to peelahgojumu peeaugumu (jaunus lautus, jaunus
namus un t. t.), kuras frantšchi panahk zaur sawu darbu,
ar škaitli 2. Bet nu indiwida muhšchš zaurmehrā ilgst
tikai masleet wairak par 40 gadeem. Ja nu franzušis
nodšihwo 60 gadus un peelahgojumu daudšums wina piln-
gadibā ir 1000, tad wišch sawā 60. gadā redšes pee-
lahgojumu, kuresch ir jau 1080. Bet ja peelahgojumu sa-

mehrs ir tikai tā 1 pret 1000, tad franzušis sawā 60. gadā
redsetu peelahgojumu, kuresch lihšsinajas tikai 1040. Tā
ka nu peelahgojumu daudšums un bauda ir weenadi ap-
šihmejumi, tad war teikt, ka indiwida laime ir atkariga
neween no peelahgojumu daudšuma, bet ari no peelahgo-
jumu paahtrinajuma. Un tas atkal ir tas pats, ka indi-
wida bauda atkariga no laika, jo, jo masak laika waja-
dšigs preešch jebkura pahrgrosijuma, jo leelaks buhš scho
pahrgrosijumu štaits, kuras zilweks pa sawu muhšchu
dabuhš redset. So augstaks ir tas žiwilisažijas stahwolliš,
kuru sawā wezumā redšam famehrā ar to žiwilisažijas
stahwolli, kuru redsejam sawā jaunibā, jo laimigaku sawu
dšihwi waram ušstatit no objektiwa un sožiala stahwolka.

Dšihwibas rošiba (intensitate) stahw teefchā famehrā
ar tai pašchā laikā dabuteem eespaideem. Ja te kahdai
buhtnei ir eespehjamš weenā minutē sajust desmit eespaidus,
un tur atkal zita, kura spehž ušnemt tikai peezus tahdus
eespaidus, tad warēs teikt, ka pirmā buhtne dšihwo otretit
intensiwi kā otra. Ko nu mehs sauzam par baudijumu,
ir dšihwibas maksimālā intensitate šinamās, muhšu dabai
peemehrotās robeschās. Weenmuliba un weenalšiba ir
zeeschanas (weenatnejs žetums taišni tapehž tik gruhš,
ka tas nepeelaisch nekahdas eespaidu pahrmainas), pahr-
maina, pilnšiba, darbiba turpretim preeš. Tā ka
laime stahw teefchā famehrā ar baudijumu škaitu (zilweks,
kam buhtu wešela rinda nepahrtrauttu baudijumu, buhtu
pilnigi laimigs), tad laimi war atwedinat uš dšihwibas
intensitates paaugšinaschanu. Tā ka nu jebkuresch laika
saudejums raschoshanā ir aplahrtines pahrgrosišchanas pa-
lehninajums, tad ikweens laika saudejums ari pamašina to
baudijumu škaitu, kuras sawā muhšchā waretu eeguht. Tā
tad ikweens laika saudejums ir dšihwibas intensitates pa-
mašinajums jeb ihšakā formulā isteiktš: jebkuresch laika
saudejums ir dšihwibas saudejums un otradi jebkuresch laika
pamašinajums ir dšihwibas paaugštinajums.

Nu war few stahditees gluschi gaischu ideju par бага-
tibu. Ta ir ahrpasaules peelahgojums eespehjami ihšā

laidā. Ja R ir bagatiba, A peelahgojums un Z laiks, tad dabonam fetošchu formulu:

$$R = \frac{A}{Z}.$$

No tam flehdsams, ka, ja Z ir 0, R besgaligs, kas apšihmē tik daudš, ka ahrpasauli waretu peelahgot 0 laikā, tad bagatiba buhtu besgaliga (tas ir Aladina stahwoflis ar wina lampu), jeb: ja A besgaligs un Z ir 0, tas ir, ja peelahgojums buhtu gluschi pilnigs, tad darbs buhtu newajadšigs (tas ir paradises stahwoflis).

Bet ne weenu ne otru stahwofli naw eespehjamš pannahft, bet zaur wispahrejo likumu par spehtu lihdsfwaru dabiflā attihstifchanās weenmehr zensčas pehž schahdeem stahwofkeem.

Bagatiba ir fašlana stary zilweku un wina apfahrti, finama fawstarpeja atteeziba stary mikrofofmu un makrofofmu. Bagatiba naw nekahda leeta waj kahda leetu fuma, tā tas tik ilgi tizets un tā leelaka daka zilweku wehl weenmehr tiz, bet ta ir leetu stahwoflis.

Bagatibu war ari apluhkot no daudš schaurata weedofka un pateikt, ka ta ir zilwekam derigu leetu fuma, kuru wed uš tirgu waj kura atrodas winas leetoschanā. Schi definizija naw pilnigi maldiga, bet wina buhs tahda, ka wina jautajumu apluhko no fawada weedofka, kamehr, ja grib par kahdu leetu waj notifumu dabuht pilnigu ideju, to wajaga apluhkot no wisadeem weedofkeem. Produktš (kā jau wahdš norahda) ir otrais stahwoflis; pirmais stahwoflis ir ahrpasaules. Meschonis warš pluhkt kokofa reekstus un tos nest uš tirgu, bet pirms kokofa reeksteem wajaga buht isaugšcheem. Un schee toki pateesibā ari ir meschonu bagatiba, newis reeksti. Reeksti ir tikai daka un warbuht toki masa daka no winu bagatibas un newis uš tirgu aifnestee reeksti. Bet nu naw logifki, ka kahdu objektu waj faktu define pehž wina dakas. Tapat semfofju uš tirgu fawesta labiba ir tikai fahnu leeta winu dšihwē; wina ihstena dšihwe ir to lauku stahwoflis, kuri labibu raschojufchi. Un no schi attaras wifa wina muhscha labklahjiba un laime. Kas laukus apstrahda, ta liktenis ir attarigs no lauku auglibas woj neauglibas, no tam, waj tee dod diwas waj weenu raschu.

Bagatibu war ari apluhkot no produktu weedofka, bet pee tam nekad nedrihtst aismirst, ka ta ir tikai problema weena puse, tikai fawada apluhkofschana. Ja muhsu laikos ifgadus war uš tirgu west 1218 miljonus hektolitru labibas, tad tas noteek tapehž, ka muhsu semes wirfū preeksch labibas audfinaschanas ir eerihkoti 1½ miljoni kwadrattilometri. Ja schim noluhkam buhtu eerihkoti 3 miljoni kwadrattilometri, tad uš tirgu waretu west 3 miljonus hektolitrus. Redšams, ka isteizeens „produktš“ ir tikai ahrpasaules peelahgojumu fawada apluhkofschana. Kas teikts par labibu, teizamš ari par wifseem ziteem muhsu baribas lihdsfkeem un wifam zitām leetam, kahdas tās ari nebuhtu. Winu daudšums attarigs weenigi no tam, kahdā kahrtā ahrpasaule peelahgota muhsu wajadšibam.

Tā ka bagatibas apluhkofschana no produktu weedofka buhtu tikai parziala, un ta ir ari nepareisa. Weenigi pareisi ir to apluhkot no ahrpasaules weedofka.

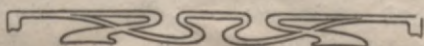
Bet ari no produkta weedofka to war apluhkot un winas nošihme ir ta, ja atteezigi faka: zilwezes bagatiba ir wifu produktu kopsuma, kuru wifas pasaules strahdneeki nes uš tirgu. Ari schis weedofkis attarigs no laika. Ja ikweena produkta isstrahdaschanai wajadsetu 0 laika, tad zilweki weretu uš tirgu west to neaprobefchoto produktu daudsumu, kahdu neweens nespehtu patehret, tad ikweena daka buhtu besgaliga, un tas nošihmē ka bagatiba buhtu wispahreja.

Ja nenostahjas uš wispahrejo un fozialo, bet uš indiwidualo un fewifschko weedofki, ari tad war peerahdit, jif pareisa ir mana definizija.

Pretim manam dšihwoflim atrodas nabadsiga, pušgruwufe buhda. Fkreis, kad manas azis uš to pastatas, es fajuhstu nepatihktamu eespaidu. Ja man buhtu nauda, es scho buhdu buhtu nopirzis un to pahrwehtis par atklahstu dahrsu. Pilsehta, kurā es dšihwoju, atrodas, kailā tulkneschainā apwidū. Pa wasaru uš celas apschilbina azis puhtekki. Nedaudsee panihtufschee kozini, kurus fawā preekschā eeraugu, isflatas wifai nowahrgufchi, tā zilweki, kuri mirst aif nespehta. Dšihwe tahdā weetā ir pateescham mokas. Ja es buhtu bagats, tad es uš fawu rehkinu buhtu eerihkojis uhdens wadu un lizis fokus un celas aplaistit, un redšot tihribu un fwaigu satumu, es buhtu isbaudijis patihkamas juhtas, kamehr man tagad jaiszeesch nepatifschanas. Manas laimes fuma buhtu pawairojufes, jo laime naw nekas zits kā fawstarpejas atteezibas stary ahrpasauli un, muhsu eekscheko idealu. Ja es buhtu bagataks, es bes kawefchanas buhtu eerihkojis schās fawstarpejas atteezibas stary manu eekscheko idealu un ahrpasauli. Tā tad redšams, ka bagatiba tiklab no indiwidula kā foziala weedofka naw nekas zits ka ahrpasaules peelahgojums.

Lihds schim esmu apluhkojis telpu, tagad pahreeschu uš lauku un fawai isflaidroschanai nemschu atkal weenu fewifschtu gadijumu.

Wisahtrakee Atlantijas twaikoni brauz pa stundu 25 mesglus. Waretu usbuhwet twaikoni ar 35 mesglu ahtrumu, bet tas maksatu 80 miljonus franku. Ka nu wajaga, lai tahdu twaikoni usbuhwetu? Wajaga atrast finamu fkaitu peeteekofchi bagatu zilweku, kuri gatawi par zelojumu maksat 135 frankus wairak, lai no Sauthemptonas notiktu Nujorkā 4 deenas un newis peežās. Angfi faka „lais ir nauda“. Bet pareisi ir, laiku faihšina nauda. Jo bagataks kahds zilweks, jo ahtral winsch war ahrpasauli peelahgot fawām wajadšibam. Nemšim kahdu milionaru. Winam eenahft domas, kahdā weetā uszelt wafarnizu. Ja winsch grib taiht leelus isderumus, tad winsch tur war likt nostahdit leelus fokus, tā ka wina wafarniza nedaudšos mehneschos isflatifees tā wezs dahrs. Scho fewifschkos gadijumos war wispahrinat. Jo bagataks zilweks, jo wairak winsch tuwojas Aladina stahwoflim ar brihnumu lampu.

Pelekais barons.

Scholaitu epofs feschās nodalās. Viktora Eglifča.

IV.

Zelojums.

1.

Jr schaura muhsu seme dšimtā,
Waj tamdeht schauras winā fird's?
Waj tamdeht lihds ko zihna rimta,
Muht wihri projam kà is pirts?
Jo muka projam ari Sehja,
Kaut iskaulet few meeru spehja.
Waj zitur ideals teem sib,
Waj nesin pašchi tee, ko grib?
Zeb tahfumā tee spehtos krahjas
Un sinaschanās, reis kad darbs,
Teem mahjās jaušsahf buhs fkarbs?
Zeb peekuhst te, tur puhtinajas?
Kà kurais. Wairums behgt ir speests,
Jo Rigā nemeers neteef zeefts.

2.

Bet kamdeht projam behga Sehja,
Neweens to nespehs gaišchi teift.
Kà apmulf's tas, bes zeka wehja,
Tam wajag tikai steigt, tik steigt —
No zihnam, baudās, meera, Martas,
Jo tikai weens wehl dšihwot war tas.
Kà pašcha welna dšihits un swehpts,
No platmales un pleđa slehpts,
Tas brauz un eet no weetas weeta,
Sem jumta pawada til naktis,
Bet ari naktis meers tam sagts.
Nekur tas fewis neisseeta,
Kaut gan no Martas glahbdamees,
Tas, likās, waj pee deeweem ees.

3.

Wispirms uš deenwideem winsch laidās.
Bet Wiknā jaušgaida tam,
Un dšihwo noslehpumu gaidās
Lihds Gedimina augstumam
Pa schaurām eelam steids winsch domigs,
Bet kalnā prahts tam paleef stomigs.
Juht — Wilija, zik klusa pluhst
Un mescheem juhdot sekla schuhst,
Bet nejautā, waj zelsees tauta
Reis waronigā sposcha wehl?
No winas kauns tam, winas schehl,
Kaut potu wara sen jau grauta.
Tik katoldeewanams tiht tam,
Kur stahwejs templis Pehrtonam.¹⁾

4.

Tad muhschu meschos, fēmos purwos
To eerauj futa lumelšch gars,

Lihds Reschinā jau pukēs kurwos
Neds seedam, filts tur pawafars.
Un kruhtis silā debefs lejas,
Kruhts te wehl raud un te jau smejas,
Lihds pahri stepem, Dneprai ta,
Kà kreemu tauta pawestā,
Neds kalnu spraugā swehto Lawru,
Waj it no dwehfsles weltito,
Un tamdeht sposchi seltito,
Kaut ferde bojatu un zauru.
Weens tikai preesters Michaels
Tam likās tur wehl deems — ne wel's.

5.

Kur maskreems smeij, streij schihds un poliis,
Smalts kà is Parises, tur prahts
Tam nosuhd, mostas firds, it solis
Kà brihws teef — dšihwes flahpes mahz!
Drihs ween jau kahdā seedon' nakti,
Un neraugotees wihra wakti
Tas straujas seewas tihtlos kriht,
Jo Kijewā til tahdas miht.
Bet baudās winsch lai nenostigtu,
To isglahbj draugs kahds glesnotajs,
Kam mihlestibā raibi gabjs,
Un winsch waj pinseletajs tiftu.
Kahds plaschums dšihwās juhtās tam,
Tik drihs tas apniht balteescham.

6.

Tam tiht kas scharigats un dšihwaks,
Tihl domu spehka slehptais preeks,
Un jau no deenwideem winsch brihwaks,
Pat Krima, Kaukass winam leeks.
Drihs jau uš Maslawu winsch dodas,
Kur pašhschanās jaunās rodas . . .
„Kà teikā wišs te sehrojot!“²⁾
Teiz Hamšuns, Kremli wehrojot.
Bet Sehja teiftu: „smagos namos
Tur nesawaldams dšihwes gars,
Un zihnās, baudās titanšpars!“ . . .
Tik jauz kas mirklus patihkamos:
Pods sahl's ar kreeweem jaapehd,
Bes ta winsch teem tik blatus sehđ.

7.

Tahds darbojees tur Brūsows sparigs,
Kà Puschkins wisaptverofschs, moschs,
Tik ne tik swaigs un masal garigs,
Kà romeets pateefigs un drofchs.
Winsch iswirtibu cewadijis
Kà klaffis, kur naw wairs bijis
Preeksch renefanša jaunā laiks,
Bet sahzees politikas twaiks,

Kad dsejneeks nobehg apakšsemēs
 Kā Drsejs — nelaimigais deews,
 Un wina nesaprata kreews,
 Lihds eeswihkojees balts ta lemefs . . .
 Kaut Sehju aisrauj genijs schahds,
 Bet pats tas newar palift tahds.

8.

Uf bahrgo Peterburgu projam
 Steids straujs winsch. Gais te miglains, salts.
 Un genijs reds usdšihwojam,
 Lihds flts itweens un mihts un balts.
 Te daitais Sehja laurus pluhja,
 Wisretos seedos medu fuhja,
 Jo Peterburga — bišhu strops,
 Walsis dome bitem dahrsus tops.
 Te Sehja teescham eedšihwojās,
 Kā Winē reis, ⁹⁾ kur dej un dseed
 Waj pilis laudim lihds, un seed
 Te gars, lihds nowihst, aiseet bojā,
 Wairs Somijā tik wefels kuhst,
 Kur klintis strauti ruhj un pluhst.

9.

Te nevelins ⁴⁾ pulze beedrus
 Ap swezem. Purpurmantijā
 La kundse wihnus islej. Sweedrus
 Lej weef, dsejas lafot. Lā
 Te aiseet deena palak deenai.
 Un leegts naw daitawai neweenai
 Te widū jauktees. At, tahds malts
 Te baudams! Tahda Zeiss pat alts! ⁵⁾
 Bet tur, kur pate dšihwe daitā
 Jau usseed, poets itkā leeks.
 Tas baidot liru drupās treeks
 Un sleitēs dšihwes dejā baitā,
 Kā Mozarts-Rusmins — jauns un wezs —
 Kam stils tik isturets un rets.

10.

Dif gaischa kreewu tautai galwa,
 Dif tumšchs tai widuzs, astes gals,
 La neapraktis mana spalwa,
 Jo winai dahrgs tik ideals.
 Bet ari kreewu galwa Sehjam
 Wairs nepatihf. Un zeta wehjam
 Bij puhst us wakareem. Tur meers,
 Bet meerā darbs. Un kawaleers
 Schis drihs jau redsams „Apakš leepam“, ⁶⁾
 Kur laudis deesgan dšihwi kust,
 Kaut leelpilsehtas newar just,
 Un logos reds wehl krefes steepam.
 Te wehrgu, dschentelmenu naw,
 Te wisur widejiba jau.

11.

Kā jobs tahds juhtas winsch schai puse,
 Kur wifs tik islopts, saks un tihrs,

Kur kaudj tik maschinas, bet kluse
 Kā deewa namā laud's. Tos schkhrs
 Te fahrtibneeks un darbs. Tee dara,
 Ko kuram nospreeduse wara
 Ir Potsdamā. Pat wik un krachpi
 Pawisam klust. Kriht waj krachpi
 Rahds — nejautif. Tamdeht skandals
 Ir dsejas stiprā puse tur,
 Jo Rigische nedsimis wis kautur,
 Bet totees wahjs Gedrges ⁷⁾ jandals.
 Kas widus zeta mahslā grib,
 Tam musejseenās greeki sib.

12.

Tur Sehja stundam flima, gihba
 Kā Pigmaljons, ⁸⁾ jo ideals
 Bij useets: spehks un daitjuhtiba,
 Gars, daba — wifs te. Tit ne bahls,
 Bet krachās dšihws reis marmors bija.
 Pehj krachsam Sehjam afras lija.
 (Jo Rubenjs pahrpilnibā laists,
 Ne greekis — gara baudā flaitis).
 At Deews, te daito Martu Sehja,
 Kam Atas aptumšchots bij prahts,
 Kas tikai tagad eedomats, —
 Tit greekeem peelihdšinat spehja.
 Jo Martā bij — gan daba, gars,
 Gan dšihwās daitjuhtibas spars.

13.

Weens, tumšchs pa faufam eelam maldas
 Winsch Berlinē, un restorans,
 Kas kuhst „Sem leepam“ stanās saldās,
 To fauz kā iswihuschais Pans,
 Wairs dšihws kas tikai tautā masā,
 Kur waronpulkus kauj un wasā,
 Kur wifs wehl neisbaudits, lots,
 Kur Pans wehl tumšchs kā pirti jods.
 Rahds lepnums Sehjam kruhti filda,
 Kad Dehmels winam roku speesch,
 Pee glahses tumšchs wehl klusu zeesch,
 Un tad — tad maso tautu zilda.
 Lihds beidsot juhsmās eerauts teiz —
 Masz zinitis leelu wesmu weiz!

14.

Kā flogs no plezeem Sehjam wekas,
 Lihds notiz sawai tautai, few,
 Kā smagā dwehsmā kruhts tam zekas, —
 At, Marta, drihs winsch rakstis Lew!
 Par ko un tā — mums neatminet,
 Jo pats wehl Sehja newar finat,
 Kā sawu dšihwi grosit tam,
 Kā wisam kluht, waj it nekam,
 Bet winā warons atkal modees.
 Un fazeet drihs tas atmins-spehzigis,
 Kā senal smaids tam nomahzofchs,
 Bet prahts jau diwlahrt dšits un moschs,

Peldetajas. — Jana Rosentala.

Waj semeš lodei zauri snehzigš.
 Tam domās karalš Gedimins,
 Ka pehdās wehl til Weinbergs mins.

15.

At, tauta tumšā, ko gan teifš,
 Ja Weinbergs te man flawets tiks?
 Pawisam mani lasit beigš,
 Seb putens balts⁹⁾ til tewi snigs?
 Bet sneegš schis kufis wehl, jo dšihwo
 Ir karstais Ūfars tewi, brihwo
 No tiranšlogeem plezuš tew —
 Tit dsejneeks ar' nem waku few.
 Winsch flawē wifu, kas ween sawads,
 Un sawā sawadibā ihšs,
 Weenalga — mihlets tas, waj nihšs,
 Jo epā wifu dšihwi sawahz.
 Un buhdams tikai subjektivs,
 Spehji palikt muhšchos objektivs.

16.

Schis Weinbergs, tauta, tew ir pirmais,
 Kam Olimpālnos sneegtees kautš,
 Kā Beišs mums gudris wihrs schis firmāis,
 Kā šibšni titan pulkus jauz.
 Tahds dsejā Fallijs mums, kaut flihziš
 Tas pahraf fewi wehl un nihziš
 Gan Trimalchija¹⁰⁾ šalonā,
 Gan Fortunatas šadomā . . .
 Par ahtri kalps schis pili zehlees,
 Jo semš wehl, wiltigs winam prahtš,
 Kā šalktis, schihds tas apdseedats,
 Kaut pretim Weinbergam jau šwehleeš.
 Bet lihds ko dwehšch is pilnās kruhtš
 Beišs firmāis, kalps jau peklē ruhš.

17.

Man patihl smeet šcho Trimalchiju,
 Jo rupjš un neišglihtots tas,
 Un smeiot bowi, jowim wiju
 Es laurus labatos, jo maš
 Wehl winam wihtš. Bet fudrabs spihdēs,
 Kaut Ūfar Jahna selts to nihdēs.¹¹⁾
 Un dsejneekam il metals mihtš,
 Ja tikai dišchens, retš un swihtš . . .
 Wehl weens man wakā spruzis wihrinšch,
 Tas muhšu Teršits¹²⁾ — Janson Jahns,
 Kā Dante lai es — grib schis mahns —
 Wehl dšihwos apdseedot. Nu tihrinšch
 Pee Trimalchija Teršits wehrts,
 Weegls weens kā otris, lihds teel šwehrts.

18.

Bet Ludwigs Šehja musejtelpās
 Get wehl un wehl. Tit marmors šen
 Wairs neišfrauj tam kruhtis elpas.
 Prahtš, juhtas winam subdas — šten
 Ap greuhto jautajumu, tahdam

Tam mahjās greestees? Waj wehl tahdam,
 Kašds Weinbergs — Ūfars? Seb waj žits
 Tam muhšchos žeksch jau eewadits?
 Lihds nošpreesch palikt wehl kā Walters
 Winsch ahrijemēs un studet ko,
 Un pahrdomās wehl wifu to,
 Tad pahrnahkt uswarošchs kā Balders.¹³⁾
 Kur man uš Romu ženstos prahtš,
 Tur Šehju wahzu wara mahz.

19.

At wahzeets — wahzeets man ir nihštams,
 Wehl wairak nihštams nekā kreews,
 Jo tikai tad mums garš kkuhs ihštens,
 Kad winus abus trahpis neews.
 Bet ko lai dara. Politikis
 Ir tikai ihštāis wahzu pikis:
 Te Bismarks dwašcho wehl, te Markšs,
 Te tumšcho šlahwu weins un fargš.
 Bet Romā — Romā tikai dsejneeks
 Sew weetu rod, ne kareiwš ihšs.
 Kā Šbens dšimtenē til nihšs,
 Es dotos šchurp, jo dailes šwejneeks
 Te atrod wairak, kā nekur,
 Jo ari Florenzija tur.

20.

At, daitā Florenzija, Roma
 Un Wenezijas azu mahns!
 Deen' nakt' pehž jums man galwā doma,
 Bet reezeens dsejneekem wehl plašnš
 Ir Baltijā, un kopsch es bagats
 (Bet ari buhtnē sawā dragats)
 Te namus želot neteeku,
 Man, Štalija, tahša tu.
 Wismaš man eedšihwotees tewi
 Un išsmelt tewi, šmelto dot —
 (Ko katrā kulturtautā prot,
 Jo jausnem reis wišs ir fewi)
 Man išdewibas nebuhs schās.
 Bet pants mans dšihwos ir beš tās.

21.

Tas dšihwos tā, kā daba dšihwo
 Šchāi semē baltajā; kā garš,
 Kas brihwā kruhtī šit un spihwo,
 Un kaišlak wehl, ja mahz to šwars,
 Ko uštrauj winam eenaidneeki,
 Jo reebj tam winu šihkee preeki,
 Un wiltus, semāis prahtš un joks,
 Ko eestolojš teem šalonšpoks . . .
 At, daba, muhšu krahšchā daba!
 Te deenwidš, šeemels kopā jauz
 Wisbagatako šloru; šauz
 Waj wifu walsti šchurp. Un labu
 To atšihst, kam ween maks te ehrtš,
 Tit kaudis ne'šot dabas wehrts.

22.

Lee waj nu pahrfmalki, waj rupji,
 Teem tikai feewu, radu fehyl,
 Teem wapenos un frdis krupji,
 Tee schauraki par semi wehl.
 Tee ari dabas neprot zeenit,
 Tik flawè to, bet nejuht weeni.
 Sirbs wineem neatveras tai,
 Rà brascheem wihreem lihgawai.
 Un tikai dsejneeks — retais dsejneeks
 Wehl dshwo dabu dshwi juht,
 Straujš juhtàs, patwafigs war buht,
 Bet nedomajeet — tahds mums Lejneeks.
 Tik lauku puisš kad mihlesees,
 Rà Lejneeks jutisees un smees.

23.

Schis wihrs kà plehschas tuffchs no domam,
 Bet waj ne domàs genijs leels?
 Winsch Bùrgers¹⁴⁾ mums pee juhras jomam
 Walgs, falts un balts kà lihku dweels.
 Wismelnais eenaidneeks tas ihsteem
 Un daike gudrajeem, wehl nihsteem,
 Rahds tehlots Sehja, Marta, fauns,
 Un wifs schàs dshwes laitmets jauns.
 Bet wapenos un frdis krupji
 Reif nosudis, to Sehja juht,
 Kaut pateikt k a d tam wehl ir gruht,
 So pahrat sekli mehš un strupji.
 Jods pirti dais tad masgasees,
 Rà barons jutisees un smees.

24.

Bet, laftaj, jel peedod naidu,
 Kas beeschi manu dseju mahz,
 So kamehr pats us juhsmu gaidu,
 Man nedod meera dshwais prahts.
 Drihs zihnas jau us wifam kantem,
 Schnauds odses, stakus mehš . . . Rà Dantem
 Man pasihstams wismelnais naidš,
 Tik Dantem klagt wehl peepshst waidš,
 Rà lauwan alà, lodes kertam.
 Bet man us waideem naw wairs gars,
 So modè nahzis gaischais spars,
 Tik fajuhfma un eenaidš der kam.
 Bet drihs jau sawalbits schis prahts,
 To eterwiknos juhfma wahz.

25.

Un nenoleek wairs roka spalwas,
 Uf labu laimi dsejot grib,
 So krukki musika, un balwas
 Warbuht jau winà sibet sib . . .
 Un jaatgreeschas man pee Sehjas,
 Kurfch man jo mihfaks, lihds to spehjas
 Tas domat, zihnitees un just
 Rà warons atdabujs, un klust
 Wairs newehlas kà muskits swehtais.

Ar wianu treekt jau gudri war,
 Un joks wairs wina neaifstar,
 So tiz winsch — augs wehl wina sehstais
 Un gatawosees, breedis smags
 Rà selts ta nodoms, ja ne maks.

26.

Kas ideals, kas ne, winsch nesin,
 Tik sin, ka gudrats, braschaks tas
 Waj ik ar deenu kluwis. Nefin
 Tas sewi augfchup nes, un kas
 Wehl trubzis — nahts waj joneem,
 Ar wifseem dfitumeem un toneem;
 Gars bagats, eedwehsmets un jautrs
 Un paschapsina pat waj kautrs —
 Luhl kahdeem jabuht mums, kad dsejot
 Ir laiks, tik weelas wajag tad,
 Un temu eepreeksch pabrdomat.
 Bet beigfem pantu schito smejet,
 Un kaufem Sehjas domam wirt,
 Sew zeku waj ik Stiffas¹⁶⁾ schkirt.

27.

Wisdfikat wina garu Solons,
 Wisgudrais greekis, sawiknojs;
 Schis wihrs, to oligarchu falons
 Nebuht naw wairat fajuhfmojs,
 Rà tihruns, tirkus lauks un juhra,
 So swezi neturet sem puhra
 Ir pirmais wina haufelis swehts —
 Preeksch wifseem weens tas isredsets.
 No ehrgta augstumeem winsch flatas
 Un reds, ka kurei schkurai trubkst,
 Kur kurei posts un wiltus ruhgst
 Uf semes augligàs un platas.
 Lihds islihdsfinajs wifus tos,
 Dod wineem haufschfus aismirstos.

28.

Un kaut jau wina warà wifš,
 Winsch tirans pats wairs nepaleek,
 So sin tas — ilgi newaldbifš,
 Kaut nizinats par muski teek.¹⁷⁾
 So pateefs, dais kas, labs un spehzigš
 Un gara baudà leels: tam grehzigš
 Wifs ahrejais un smags kà flogš,
 Wislabà gadijumà — joks.
 Kas deewibs seju eeraudfijis
 Rà Mosus sewi, tam buhs leels
 Wifs nepastahwigais, un preeks
 Tik tur, kur gars kà ehrglis flijis.¹⁸⁾
 Ne oligarchš, waj agitators —
 Reif Sehja nahts kà reformators.

29.

Un brihws no wifseem schkiru stikeem
 Rà lauwa wilku barà ees,
 Un frdis eemantos bes nifeem,

So pateesbā gars tam dees
 Tif gaischi, spehziģi un rašmi,
 Kā wahlfēes tumšā melu krašmi,
 Bet waroni ap wīnu stahs
 Un ispidis, ko wirfneeks mahs.
 Ak, kaut ar nihsti idealee
 Tapat pee mums, kā fenatnē,
 Teem tautas neteiģ muhscham ne,
 Un drihs jau tuwi wīnam tahlee.
 Ak, tauta! Sehja tew ir dots,
 Ar Sehju tifums, wara, gods.

30.

Kahds preeks ir apdseedat man wīnu,
 Kaut pats es tikai puteklits,
 Bet dots man nest scho debes sīnu,
 Un sīnu — newarēs to zits.
 Tā Homers pats bij noschehlojams,
 Kā ubaģs allais parihtojams,
 Bet idealee tehli tam
 Un domu dšifums, kā nekam.
 Ak, Homers! . . . Homers slifts ir manī,
 Bet tomehr ir — pats Sehja teiks,
 Tiklihdš kā schīru wīlūs weiks.
 Wīnsch gaischā gawildeenā tani
 Sauts klaji: kas wīsdšifal kriht,
 Tas atmodees wīsaugstaf miht!

31.

Tam pateizģis es buhschu deenam,
 Kā atswabinats Prometejs,¹⁹⁾
 Bet laimes newehlos few weenam,
 So mihts man tautā katra sejs,
 Ja tikai godģis, slajsts un gudris
 Un fawā darbā droschs un mundris.
 Un tizu — augš scho seju slajts,
 Lihds galā waj ikweens tiks raitš.
 Par spihiti pestimsteem epos
 Tad teescham meerģis atdšimt sahtš
 Un maigā warā firdis mahš —
 Lihds ideals muhs wīfūs lepos.
 Un meesā, dabā gars buhs deems,
 Kā muhscham neaifšneegs wairs neems.

32.

Bet runģis palikdams kā Homers
 Es baidos, waj gan skolās beedrs
 Un tuwais draugs mans — bistaps Pomers,
 Kas melns kā tšchīgans, kaut gan sweedrs
 Tam weztehws — waj wīnsch dos man draudst,
 Waj ustģes man jauno audst,
 Ja pagehreschu? Zeb waj dsehģis
 Naw manī grehtš, un Kristus wehtš
 Wehl swescha man? . . . Es pahraf runģis,
 Bet laiks man fewi attaisnot,
 Lai manis tauta nepahrprot
 Un neteiģ — welns wīnsch elles guntģis,

Kahds biju teescham reis, bet jauns
 Man tagad gars un naw wairs launs.

33.

Uģ beigam dseefma eet un tamdeht
 Es attaisnotees steigschu wehl —
 Tif garus pahrspreedumus lamdeht
 Man romanā naw eepiht schehl?
 Kaut temai tee gan tahki leefas,
 Bet Sehja man ar wīseem teefas,
 Un tamdeht wīseem gods, waj fods
 No mana Sehjas nemts, waj dots.
 Par mihlestitibu, zihnam, prahtu
 Pee maseem laudim sen jau dseed
 Mums Apšits, Blaumans; Poruks, schheet,
 Pat speziali un ar sahtu.
 Bet eposā waj'ģ apweenot,
 Kas ween ko tautai nem, waj dod.

34.

Un neween apweenot, bet wehtit, —
 No pelawam wajģ graudus schkirt,
 Štipam muhschos pakaf pehtit,
 Teem neatkaut bes laika mirt,
 Bet list lai wīfu ruhgtō dšihwi
 Tee isbauda, lihds juhtas břihiwi,
 Kad tikai peenahšums wairs swehtš
 Un naw nefas wairs aplam lehtš;
 Ar prahtu fantasiju waldit,
 Tif pateesibu wakā fegt,
 Tif wīnas labad dailē degt,
 Un nosaukt wīfu, kas war maldit —
 Tā apaug domam pawedeens
 Gan raibs, bet buhtē tomehr weens.

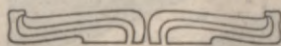
* * *

Zeturta nodata. 1) Kā sinams, Wīlnas dibinatajs ir karalis Gedimins, kurš tā sauktajā pilskalnā uzģehtis pili un turpat seģā — rahmawu deewam Behronim. Ušnaktot kristģo laiteem, paganu deewnāma weetā usģelta katolu katedrale. Šchis tihā doreeschu stilā zeltais, wīsapahrt no mišģigām kolonnām aplentkais deewnams ir apbrihnojams mahšslas darbs, atgahdinoschs gaisā šahelšuschos gulšju ganību. 2) Sawa zelojuma apraštā „Uģ pasafu semi“, tas ir — zauri Kreewijai us Kautaju. 3) Wehture bes schaubam reis atšihš, ta kreeweem genialaku, domu sīnā wīspuģigatu, walodas sīnā iskoptatu un melodistaku dsejneeku par Pušchtinu un Brūfowu naw bijis. Pušchtins ir genials kreewu kulturās eesahšums (renesanse), Brūfows wīnas beigas (defadenze). Sawu stahwolki Brūfows ir apšinaģes jau kopš 1892. gada. Wehslak ari Merschkowstis formulseja: mahšla Kreewijā ir beigģes, jaeesahšas dšihwei. Domais laikam politģstais un religģstais panslawģisms. Ja Kreewijā eespehjama wehl kahda renesanse, tad wīnas isteģes buhs Kusnins, kuru pats schās renesanses eewaditajš Wjatschslaws Zwanows sauz jau par aleksandrineeti un franģuji: „Въ тебѣ люблю . . . Александривца и француза Времень классическѣхъ, чья муза, — Духовной анахронизмъ.“ 4) Warbuht ne tik daudš wehl Šaidna, Mozarta un Beihowena Wīnē, kura te domata, kā tagadeģā Alttenberga Wīnē. 5) Wjatschslaws Zwanows. Wīna kundse — nelaitē Sinowjewas Annibal, Pušchkina dšimtas atwase. 6) Homera Beģis, kā wīspahr „weegli dšihwojofchee“ deewi, kas weegli few wīfu eeguht, ari semes metias mihleģis eeguht. St. Zīadā 14. dseed. (312.—328. p.). 7) Berlinē,

galvenajā eelā „Unter den Linden“. 7) Nietzsche ir weens no leela-
 lajeem pašaulē praveešchem, kahdi bijušchi Budda, Saroastres, Kristus,
 Machomets, un wispahribai jau pašihstams. Turpretim Stefans
 George, no kura ari muhsu Rainis daudf mahzijeēs (reis rakstijis par
 to „Mahjas Weefi“), ir rafinetakais tagadejās Wahzijas dsejneeks-
 domatajs un stilists — ihsts aleksandrineetis, leelai publikai pawisam
 wehl nepasihstams. 8) Pigmajons — tehlneeks, kas marmora dsih-
 wajas linitās eemihlejeēs kā dsihwā seeweetē un, kaislibas aifrauts,
 jahjis flaut pats sawu roku darbu. 9) Deewiškās gudribas simbols
 Homera Odisejā un wispahri. 10) St Petronija „Satiricon“. Schis
 slawenais, wisaptverošalāis, dšilakais, jautrakais un elegantakais
 romeešchu literaturas sudraba laikmeta seeds tultots ari kreiwu wa-
 lodā, н.э. Уыко. (Wahzu walodā — aifween slitti, wislabat frantschu
 walodā.) Trimalchijs ir brihwalaistais wehrgs, kas, eeguwis milsu
 bagatibas, sahļ spehlet smalta wihra un mahškās pašineja lomu, zaur
 to rodas wiskomiskatās situazijas. Teel domats, ka aif Trimalchija
 Petronijs pašehpis Neronu, aif Habinna — Tigelinu un aif Aga-

memnona — pats fewi. 11) Sudrabs — balts metals, olimpeeschu
 emblema; seltis — dšeltenšposchs, waromu un deewredschu emblema.
 12) St. Iliadā 2. dš. (212.—277. p.). Kuprits — waldneeku un wa-
 romu gahnitajs un tautas mustinatajs. 13) Germanu eposa fragmentos
 wezatajās Eddās — gaismas un labšlahjibas deews. 14) Wahzu
 kreetnais stilists un baladu šazeretajs, kas nelaimigi šazentās pehz
 wisaptverošcho, leelo dsejneeku laureem, kahdi kronesjušchi tikai Getes,
 Schillera un Hebbela gudrās galwas. 15) Sem pahrsmalkeem domati
 wahzeēšchi un winu pašalkehmotaji latweēšchi; sem rupjeem — semneek-
 tautas wehl robustais, nenostaidrotais, literariski neisglitotais stude-
 juscho pilsonu-arodneeku awangards, kā ari muhsu Trimalchiji.
 16) Jaatminās peesihme par Stifju (treščajā nodalā 1.), un Sehjas
 noeēšana apafschemes upē. 17) Schās finas par fewi pats Solons
 atšahjis sawās nebaudšajās elegijās (gnomās). 18) Ari Mosus, aifwa-
 dijis sawu tautu lihds Kanaana labšlahjibas robešham un pazeldomeēs
 idealo domu pašaulē, no tautas pahrwaldiššanas atšafas. 19) St.
 Ešhila trilogiju „Prometejs“ pehz ušglabatā teksta un komentareem.

Gesta Berlings.

Selmas Lagerlöf romāns.

(Turpinājums.)

Otra daļa.

Grehku ispirkšana.

Mihlee draugi! Za jums gaditos fastapt uš zeta zil-
 weku, kuru no azu usmeteena war pašiht par noschelojamu
 klaidoni; nabagu, kura platmales aploki grimst pahri pa-
 laušim uš škausta, kuram sahbaļi rokā, lai atnemtū kahjam
 latru aifšargu pret šaules šwelmi un zeta atmeneem; zil-
 weku, kuram naw aistahwja un glahbeja, kuršch no brihwa
 prahta isgahsch pahr sawu galwu wišas semeš nelaimēs, —
 tad greešchat klufu trihšu pilni winam zeku, jo tas ir
 šwehtzemeeks. Saprotat labi — tas ir šwehtzemeeks, kura
 mehrtis ir šwehtais kaps.

Grehku ispirzeja mehтелиm wajaga buht rupjam, jadsihwo
 winam no maišes un uhdena — pat tad, ja kehnišč
 buhtu. Winšč nedrihšt braukt, winam jaloka kahjas.
 Neķas nedrihšt winam peederet, winam jaubago. Winam
 jagut dabščos un jawelķas ar kaileem zeklauleem uš zeetas
 lapu grants. Winam jastrihpo mugura ar mešglainu
 pahtagu un naw jameklē zita bāuda, kā weenigi šahpes;
 nedrihšt atrašt zita preeķa, kā weenigi šagraustu širdi.

Šcho rupjā mehčeta neseju un ehrlščku zeta štaigataju
 škaitā reis bija ar jaunā grafeene Elisabete. Winas širds
 pahmeta tai winas grehkus un wina luhkojās pehz šahpem
 kā noguruschais pehz šķtas wannas. Gawiledama wina
 šawilla pahr fewi postu un nelaimi, pati notahpdama posta
 melnajā nakti.

Winas wihrs, jaunais grafs ar wezo galwu, bija at-
 greešeēs no šawa zekojuma taišni tanī rihtā, kad pawafara
 pluhdi ispostija Etebi dšrnawas un šmehdi. Winšč bij
 knapi pahrbrauzis, kad wezā grafeene Marta jau lika at-
 atšinat winu pee fewis, kur pašahštija tam dihwainas un
 brihniščķigas leetas.

„Tawa feewa schonakt bij kaut kur isgahjuse, Henrif,”
 ta šazija. „Wairak stundas no weetas winas nebij mahjās
 un, kad ta atgreesās, to pawadija kahds wihtreētis. Eš
 dširdēju ka winšč tai nowehleja labu nakti un šinu ari,
 kas tas bija. Eš wareju dširdet Elisabeti tiklab aisejam,
 kā atgreeschameēs, lai gan tas winas aprehķins un weh-
 leščanās deesin waj bija. Wina tewi peewit, Henrif!
 Wina tew aif muguras šmejas par tewi, šchi šwehtules
 maķķa, kura wišos logos kar israštitus aifkarus tadehč
 ween, lai tikai mani pašaitinatu. Wina tewis neķad naw
 mihlejuse, manu nabaga šehn. Winas tehws tikai gribeja
 redset to labi isprezinatu un wina gahja pee tewis weenigi
 weeglas un bagatas dšihwes dehč, lai nebuhtu japeerečš
 truhkums.“

Wina šawu lomu isweda tik labi, ka grafs Henrifš
 uštrauzās waj lihds ahrpratam. Winšč gribeja greesteēs
 pehz atķaujas uš laulibas šchķirščanu un aifšuhčtit feewu
 atpatat pee winas tehwa.

„Nē, dehķs,” atbildeja grafeene Marta. „Tahdā kahrtā
 wina aiseetu nenowehrščami postā, jo wina ir pahral is-
 lutinata un slitti audšinata. Bet eš labpraht gribu nemt
 winu šawās rotās un tad nowadiščhu to atpatat uš winas
 ihštā peenahčuma zeka.“

Tad jaunais grafs atķauza jauno grafeeni un pašinoja
 winai, ka no šchi brihšcha tai japadodas wišas leetas gra-
 feenei Martai. At, kahda tam šekoja aina! Noschelojamaka
 komedija gan neķad wehl firmajā, šehru peemirkuščajā
 pili nebija noriņņajufēs.

Winšč winu behrtin apbehra kauneem wahrdeem, zehla
 rotas pret debesim, peesauza Deewu, šuhšedameēs par
 winu, ka winšč atķahwis mihdit neķaunigai seeweetei
 grafa Henrika wahrdu pa dubteem, un draudeja winai ar

duhrem un jautaja, kahdu fodu wina turetu par fawa pahrkahpuma zeenigu.

Wina nefajuta pret fawu wihru ne masako baitu. Wina wehl weenmehr bija pahrlleezinata, ka ir darijuse pareisi. Wina fazija, ka esot dabujuse jau breefmigas eefnas; tas jau buhschot winas fods lihds malam mehrots, falihdsinot ar nodarito grehtu.

„Elisabet!“ fazija grafs. „Schi naw leeta, par kuru waretu jokot.“

Seme ar Haleja kometu.

Seme: Tapedz ka es wairs neefmu jaunā un skaita, tas lumpis ar wairs naw redsams. Tagad nu man jafehd un jagaida atfal septindesmit peezi gabi.

„Mehs diwi“, atbildeja jaunā feewa, „nekad neefam warejuschi weenotees par to, kad laiks jokot, kad no- peetneem buht.“

„Bet tu taf warefi fapraft, Elisabet, ka neweena godiga feewa newar nafts widu aiseet no mahjam un klejot apkahrt ar kahdu wisur isdaubsinatu peedfihwojumu alkatu!“

Te grafeene Elisabete faprata, ka winas wihra mahte ir apnehmufes eegrubst to postā. Winai tika flaidrs, ka

tai jazihnas lihds pehdejai eespehjai, lai schai feeweetei neisdotos eegahst winu breefmigā nelaimē.

„Henrit“, wina luhdsās. „Neatkaui, ka tawa mahte stahstos widu starp mums diweem. Es istahstischu tew wisu, kas atgabijees un kā tas notizis. Tu efi tairns, tu tatschu nesodifi, manis neusklaufijees. Es tew wisu istahstischu un tu redsefi, ka esmu rihkojusēs tikai tā, kā tu pats efi mani rihkotees mahzijis.“

Grafs, klusu zeesdams, pamahja ar galwu fawu peetri- schanu un grafeene Elisabete nu istahstija tam wisu, kā winai apstahkti peespeeduschu nowesi Gestu Berlingu lihds ismifumam, tā ka winsch noklihdis no ihstā zeta uf nezekeem, tad wiju, kas notizees masajā filajā kabinetā un kā winas firdsapfina to dsinuft glahbt zilweku, kuram ta nodarijuse tahdu pahrestibu.

„Man taf nebij nekahdas teefbas, wina noteefat“, ta fazija, „un mans wihrs pats man ir mahzijis, ka nekahdi upuri newar buht par leeleem, ja grib islabot nodaritu netais- nibu. — Waj naw teefa, Henrit?“ —

Grafs Henrits pagreesās pret mahti.

„Ko tu, mahte, uf to faki?“ winsch jautaja un wina masais kermenits palika stihws aif zeeniguma un augstā, schaurā peere fawillās majestatistās krolās.

„Es“, grafeene atbildeja, „faku, ka Anna Stjernhel ir gudra meitscha un ka wina loti labi finaja ko dara, stahstidama Elisabetei scho stahstu.“

„Tew tihkas mani pahrpraft, mahte“, fazija grafs. „Es waizaju, ko tu faki par scho stahstu paschu. Waj teefa, ka grafeene Marta Dohna ir reis mehginajuse peerunat fawu meitu, manu mahsu, dotees laulibā ar nosweestu mahzitaju?“

Grafeene Marta brihtinu zeta klusu. At, zit schis Henrits tatschu bija glups! Nu winsch noschkeebās uf parwisam neihstas tatas, — winas medibu funs nu sahfa trentt medineeku paschu un faki laida muft bes behdam lapās. Bet Marta Dohna nebij neapkebriga — ja wina kahdu brihdi ari kawejās, nest- nadama ko atbildet, tad tamehr wina loti abtri atfal finaja kas darams.

„Mihstais dehls“, wina fazija, parau- stidama plezus, „mums ir peeteefoschi pamatota eemepla, likt schim wezajām teifam par nelaimigo mahzitaju kluset: tas ir tas pats eemepls, kurfch man bes tam leel tewi ari luhgt, issfargatees ari schini gadijumā no katra atklahta skandala un trofichna. So redsi, war jau buht, ka schis zilweks ir jau schonatt no schis pasfaules schkihrees.“

Wina runaja mihligā, schehlumainā balfi, lai gan winas walodā pee tam nebija neweena pateefa wahrdina.

„Elisabete schorihst ilgi guleja un talab ta ari naw

dsirejuse, ka jau ap wifu eseru ir issuhititi laudis, lai usmekletu Berlinga kungu, kuresch naw us Gtebi wairs atgreesees un talab baidas, ka winsch buhtu warejis nosliht, jo ledus esera schorihrt ir saluhsis un paslatees tikai, ka wehtra to nehfa aplahrt fibtos gabalinos."

Grafeene Elisabete pastatijas lauka. Esers witnojas gandrihs pilnigi brihws un winai tika kauns paschai no sewis. — Wina bij gribejuse isbehgt Deewa taisnigajam lehmumam, bij melojuse un leekulojuse un pate pee tam tinuses paschas pagatawota baltā newainibas mehteli! —

Sminjuse wina fabrika zekos sawam laulatam draugam pee kahjam un atsihschanas wahrdi lausas ar straumi winai is kruhtim.

"Teefa mani! Atgruhd mani no sewis! Es winau mihleju. Es isplehfschu few matus, saplehfschu drehbes ais firdsahpem. Man tagad wifs ir weenaldfigi, kad winsch ir pagalam! Tagad es wairs negribu sewis aistahwet! Tagad es tew pateifschu wifu pateesibu. Ja, es atrahwu wihram sawas firds mihlestibu un atdewu to kahdam swescham. Ak, es nelaimiga, es kahwos fewi pawest us aifleehtu mihlestibu!" —

"Tu, jaunā, famifufe! Krihti, krihti saweem teefatajeem pee kahjam, fuhdfti wineem wifu, wifu! Esat sweizinas, sahpes, esat sweizinas! Est sweizinats apkaunojums! Ak, kaut tikai tew buhtu eespehjam, peespeest padebeschu fibenus noschantees us winas jauno galwu?"

Teizi sawam wihram, kahdas tu sajuti schausmas, kad tewi pahrawareja kaisliba, ka tu drebeji pate par sawu kauno firdi! Labak tu buhtu wehlejusēs fastapt kapehtā spokus, nekā schos demonus sawas paschas kruhtis.

Teizi wineem, ka tu, atgruhsta no Deewa waiga, juhtees nezeeniga staigat wirs wina semes, ka tu zihnijees ar luhgschanam un sahpem. "Ak Kungs, glahb mani! Deewa dehls, kas tu isdsen kaunus garus, pasargā mani no samaitaschanas!" — Tā skaneja tawa luhgschana.

Teizi teem, ka tu bij pahrlleezinata, ka wislabaki ir, ja tu wifu apflehpi, lai neweens nedabū tawu kaunumu finat. Tu jereji, ka Deewam buhs patihkami, kad tu tā dari, domaji, ka tu wina zekus staigā, gribedama isglahbt wihreeti, kuru tu mihleji, jo winsch tatschu no tawas mihlestibas neta nemanija un tewis deht tam nedrihtsteja atkaut aiseet bojā. Waj tu sinaji, kas ir pareisi? Waj tu sinaji, kas ir nepareisi? Beenigi Deews to sinaja un winsch spreedā tew teesu: winsch islehja sawas dusmas pahr tawu elku un nowadija tewi us leelā, atpestofschā grehtu ispirkschanas zeka.

Teizi wineem, ka tu fini, ka zaur flehpschanu newar nokruht pee atpestifchanas, jo tikai demoni mihl tumfu un slepenibu. Lauji saweem fogeem twert rolu ap rihtstem un taws sods buhs ka mihlstinofschs balsams us grehtu wahrim, jo tawa firds ilgojas pehz zeeschanam.

Pasaki wineem to wifu, kamehr pate atrodees us zeteem, lausidama rokas neisteizamās sahpes, meschonigi ismifuse un ar twehlofchu smaibu apswaikdama domas par sodu un apsmeehtu, kamehr beidsot taws wihrs pazet tewi no semes kahjās.

"Ufweedes, ka grafeenei Dohnai peeklahjas; zitadi man buhs jaluhds sawa mahte, lai ta noper tewi ka behrnu."

"Dari ar manim ka tew patihk!"

Tad grafs lika skanet sawam spreedumam:

"Tā ka mana mahte par tewi luhdja, tad tew brihw palikt manā namā. Bet turpmal wina buhs ta, kas pawehles un tu winai klausff."

* * *

Medsat grehtu ispirkschanas zeku!

Jaunā grafeene ir tapuse ta masakā no wisam kalponem. Bet zif ilgi? Zif ilgi?

Zif ilgi spehs lepna firds fewi lozit? Zif ilgi nepazeetigās luhpas spehs klufet, zif ilgi karstās rotas sawalditees?

Swehtigs ir pasemoschanai lihdsi nahkschais posts, jo kamehr mugura top lozita sem smagas nastas un sahpy no darba, tikmehr firds zeesch klufu un us zeetas salmu weetas gulofscham tikai daschas stundas, meegs nahl neaizinats.

Pat tad, kad wezā kundje pahrawehrschas par paschu kauno garu, lai jauno peeteefoschi paspihdsinatu, pat tad wina sawai labdaritajai tik pateizas. Wehl wifs kaunais winā naw noslahpis — dseni winau noguruschu rihtos ap tshetreem pee darba; dodī nepeeraduschai strahdneezei neparweizamū deenas darbu pee gruhteem audeklem, — jo tas ir labi: grehtu ispirzejai paschai warbuht truhstf spehta atmaksas rihtsti zilāt ar peeteefofschu sparū.

Pa leelajām pawafara weleschanas deenam grafeene Marta leek to pee towera wefas namā un nahl pate pahrlleezinates, ka wina strahdā. "Taws uhdens ir par aukstu," wina šala, — pasmek is katla un lej winai us kailajām rotam.

Un tad masgatajai saltās deenas jastahw pee esera un ismasgata weta jastalo un jawelē. Pahri tam pelb leetus padebeschi un ismehrzē tās lihds wihliten. Drehbes top smagas ka swins, welejamās wahles zilajot rotas stingst un winai no smalko nadsinu apatschas ispeeschas farlanas afnis.

Bet grafeene Elisabete nesuhdjas. Slaweta lai ir Deewa labprahtiba! Waj tad ispirkschanas gaitu ejofschai dwehselei ir wehl kahds zits meerinajums, ka ween zeeschanas? Un zeete pahrtagas mesgli kriht winai us muguras mihlfti ka roschu seedi.

Jaunā seewa drihs ween dabū dsirdet, ka Gesta Berlings wehl dsihws un aptwer, ka wezā grafeene ar sawu wiltus sinu ir gribejuse tikai isspeest winas atsihschanos. Ja — bet kas par to? Tas ir bijis Deewa prahts! Schahdā zekā winsch ir ufwedis grehzineezi us grehtu ispirkschanas zeka.

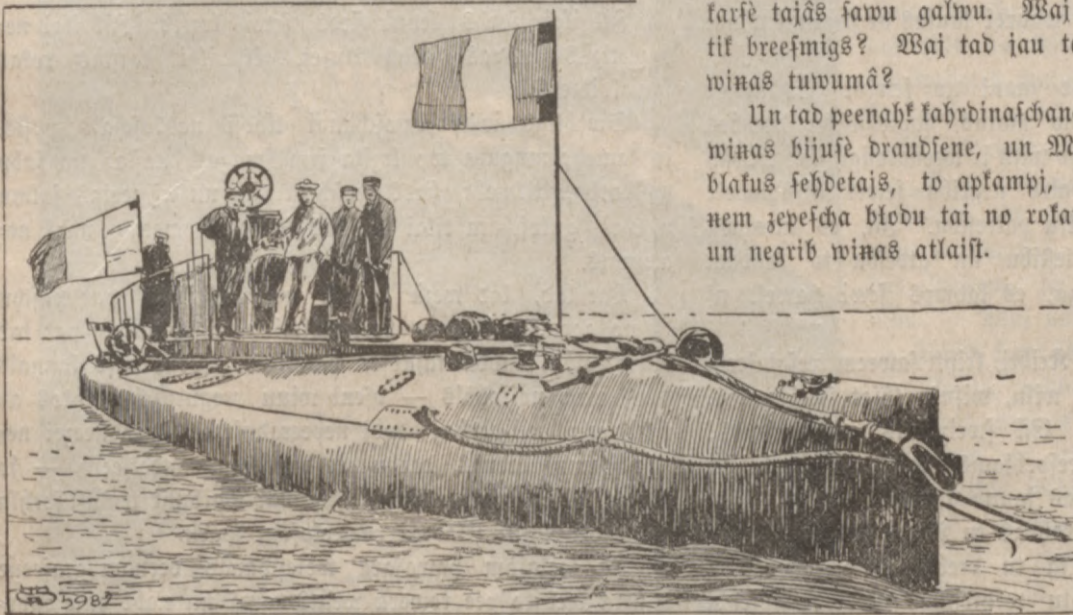
Wina baida tikai weens: kas notiks ar winas wihra mahti, kuras firdi Deews winas labad tā apzeetinajis? Ak, winsch tās nesodis bahrgi, jo winai tatschu jair kaunai, lai palihdsētu grehzineezei eemantot atkal Deewa mihlestibu.

Wina nesina, ka beeschi ween dwehseles, kuras jau wifas zitas baudas isjeetuschas, mekle wehl nescheliba

atrasī saldtaislību. Kad nepazētigā un tumšās pabrēmtā dvehsele neatrod wairš glaimu un glahstu, kad tai naw wairš dejas un spēhlu, tad wina nogremdejas melnajos dštkumos un isnes no tureenes neschehlību; jo wehl weens preeka awots tikai ir nodeldetām juhtam un tas ir — dšihwneetu un zilweku mozischana.

Pate wezā nēka kauna par sewi neapsinas; wina tikai tiz, ka pahrmahzot neustizigu seewu; un talab daudsfreis naktis paleef ilgi nomodā, perinadama galwā preefch tās atkal jaunās mozibas. Wai! winai, ka wina apgahna

Kalē ostā bojā gahjusē frantschu semuhdens laiwa „Pluioise“.

swehto altari, padaridama darbu, scho leelo schehlstību, par mozibam un par sodu!

Kahdu wakaru wina staigā pa istabam un jaunajai grafeenei jarahda ar swezi tai zefsch. Sweze winai rokā ir beš luktura.

„Sweze ir isdeguse,“ faka jaunā.

„Ja sweze isdeguse, tad lai deg lukturis,“ atbild grafeene Marta.

Un winas eet tablak, kamehr kuhposchā daktš nodseest Elisabetei uf apdeguschās rokas.

Bet tee ir tikai shtumi. Jo ir dwehseles mokas, kuras sahj nifnak par wisu, ko war uslikt meesai. Grafeene Marta saazinaja weesus un tad pawehleja jaunajai nama mahtei, ka tai buhs aptejet winus pee sawa paschas galda kā kalponei.

Kahds salts ismeeklis buhs wisu azis, kad tee winu redsēs! . . .

Bet pateefbā notika wehl kaunak: neweens nepa-raudstijās tai pretim, wifs galds, tā wihreefchi, kā seeweetes, sehdeja kufu un apspeesti.

Bet wina sakrahj to wisu kā kwehloschas ogles un karsē tajās sawu galwu. Waj tad winas grehš pateef tik breefmigs? Waj tad jau teefcham kauns ir, buht pat winas tuwumā?

Un tad peenah! kahrbinaschanas brijdis: Anna Stjernhel, winas bijusē draudzene, un Munkerndes teefnefš, Annas blatus sehdetajs, to aplampi, kad ta pee teem peeet, is-nem zepefcha blodu tai no rokam, peestumj winai krehstu un negrib winas atlaisi.

„Sestees pee mums, behrns,“ faka teefnefš, „tu neefi nēka kauna darijuse.“

Un wifē weefi kā weenā mutē isstaidro, ka ja wina nepaleefot pee galda sehcham, tad tee atstahschot namu un doschotees projam. Wini nefot nekahdi senki un neefschot danzot pehž

grafeenes Martas stabules. Schee nekuschotees turet sewi par nerreem, kā masais, plahnprahhtigais grafš!

„At, juhs labee lungi, mihtee draugi! Neefat jel tit schehlširdigi! Juhs peespeefchat man paschai sawu grehtu isbasunet wifseem. — Redseet, ir kahds zilweks, kuram es dahwinaju mihlestību!“

„Bet behrns, tew tatschu naw ne jausmas, kas ir grehš! Tu pate nesini, zif tu newainiga. Gesta Berlings jau nēmas nesinaja, ka tu winu mihli. Genem nu atkal sawu ihsto weetu sawā namā! Kaunu tu neefi darijuse nēka, it nēka.“

(Turpmat wehl.)

Seedona wehjsch.

W. Damberga.

Kā swelp gar stuhreem seedon wehjsch

Silts, nemeerigs un spēhjsch!

Un druwas wilno, pahri skreen

Un swelp arween, arween.

Un ahtri mahkons pahri slihd,

Te tahles tumst, te spihd,

Silts, dseltenigs un seltš, un saksch,

Wis fapnains weegls un staksch.

Wis gaismas deja — seedon wehjsch

Buhsch nemeerigs un spēhjsch!

Un druwas wilno, pahri skreen

Un swelp, un swelp arween!

Daschadi raksti.

Mescha, lauka, dibka kustonū daschadiba un daudsums. Kas gan no mums kahdu pavasara rihdu nebūhs bijis m e s c h ā!

Īs satās patrehklas farkani kwehlojami rehgojas koku augstee stumbri. Zaur galotnem luhkojas lejup silās debests. Rafas pileeni mihtstajā suhnā un sahle mirds tā tuhtstoschi dimanti un uš kruhmu lapam spigulodamas saigo prismas. Walgana tveize gul pahr mescha rasu, tā plihwurs ta pahrelahj pukaino semi un noslehpumaini uš ta spraujas jaunū egļu afni.

Un rihda puhsma kustina koku galotnes. Lehna schaltona wellas pahr meschu. Schur tur tšchihst un briffsch noslehpumaini sari un stumbri. . . . Un nu trofknis peenemas.

Pee semes tšchautst kaut jau kas gandrihs nesadsirdami. Wabole steidsas garam, mekledama medijumu. Winas schiglumam sahle un kruhmi naw nekahds kawellis. Te wina met kuhleni pahr kahdu farkanu kirgeli, kusch bailigi eewelk sawus tausteklus, un tagad pilnā skreeschanā ta drahschas pahr kahdu skudru tetu. Gekam wehl tšchaklee kuhwmeisteri apkeras, eekam wehl tee atjehdsas par sawas nenogurstoschās strahdibas trauzejumu, muhsu steidsigā jau nosuduse kruhmā.

Sapnainas stanas skan aušis. Neskaitamas mušchas pilda gaisu; wina stilla spahrni mirds faules staros, un nekustedamās tāš, tā pee pawedeena karadamās, lidina augstumos. . . . Wisa atmosfēra leekas eetrihžamees koku stanas un besgaliga harmonija plaschina zekineeka kruhtis. . . .

Tagad klufums pehščhni teek pahtrauktis. Kā kahda mescha gara smeckli atskan satās dšilnas sauzeens zaur meschu un skana klandeschana sludina, ka winas radi jau ussahkuschī sawu namdara darbu. Skaidri sahklas schubites dšeesma; drihs sche, drihs tur eeklanas kauka schwurkstešhana un mescha sīhle tšcheepstina bes aprimschanas.

Pahr rahjumu atskan kahda plehšiga putna kledseens. Uš plawas kriht migla. Un tur, tur bees kruhmajs meschu norobescho pret pukaino satumu, tur isnahk slaika stirna, usmanigi ta pazel sawu schauro galwu, pablenšch uš wisām pusēm un tad faleez kaku pee sahles.

* * *

Kad faule stahw tairni wirs galwas, tad uš Lauka walda wisrofigalā dšihwe.

Karsta augliga smaršcha pazetas no steebreem gaisos, gaisos, kas trih; no zihruku dšeesmam. Wahrpas stahw nekustedamās saufajā atmosferā; tikai ween schur tur nolihst pa salmam un rahda kahda neredsama lauku dšihweeka zetu.

Wisleelakā rošba ir tur, tur gar lauku steepjas puķu pahrpilditee, wisdailakeem augeem isgresnotee grahwji.

Te bites un lapsenes duhkdamas lido no weena seeda uš otrū. Balti, sili, raibi taurini laidelejas schurpu turpu; gar semi mudsch un kusi daschadi kukaini.

Pa wihtolu stumbreem, kuxi stahw gar grahwmalu, ledā kukaini; lapas ir — plawas aishweenam issahkuschajeem kahpureem. Un uš weena sara tup koku zihrukis un ussahk sawu dšeesmu. Te wina pahrem sauhšmiba; wunsch pazetas, un, augstak un augstak gaisos kahpjot, peenemas wina dšeesma — dšchaugstoschās gawilēs. . . . Tad wunsch isplehsch spahrnus un — garās skanās dšeedatajs laischas atkal lejup. — — —

Un kad tuwojas wakars, un faules stari kriht slihi, tad wardeš needru apauguschajā dibkī ussahk sawu dšeesmu. . . .

Tur atkal ir gluschi zits skats.

Wirš uhdena strauji schaudas leelās spahres; turpat ar' dejo bars obu un weendeenischu smidschu. Pa uhdena wirsu tā mirdsoshas pehrles well sawus rinkus meimuru kukaini, un garlahjaineem sliđu skrehjeem lihdsigi schurpu turpu slidinas uhdena skrehjeji.

Sarkanwehderains uhdens salttis pazetas īs tumschajās dšelmes, paguht few gaisu, un, slaidi pagrostjees, laischas atkal dibenā; eerodas leela peldwabole un ar pakatu peekarinajas pee uhdena wirsas.

Bet uhdena dšitumi ir pilditi ar uhdena blufam, kuras nerimstigi lihgo uš augschu un uš leju. — — —

. . . Un kad faule noreet aish apwahrschana un tumsa eetin dabu beesā segā, tad atmosferas atkal jauna dšihwiba.

Gaudīgi īs mescha atskan apoga sauzeens, sčšpahrni laidelejas klufam pa gaisu, un sahle dširdama lehna tšchautstschana.

Schermuti un schalkas pahreet zilwekeem, kas eedomas sawi masajā naktis kustona dwehsele, kusch tumsā mekle sawu zetu un katra azumirkli war sagaidit, ka wina jau teju teju sakampj kahds neredsamš, breešmigs eenaidneeks. Jo nekad ne muhschigā isnihžinaschana dabā neleekas buht til neschehliga, til schausmiga, kā n a k t i. — —

Šturam deenas laikam ir sawa ihpatneja dšihwe.

M e s c h ā, l a u k ā, d i b k i skats rihšos, pusdeenās, wakaras un naktis ir zitads. Un ja muhsu zeksch muhs zītā kahdā laikā buhtu nowedis kahdā no scheem trim apwideem, tad ari buhtum fastapuschī zitadus kustonūs. . . .

Un tomehr weena apwidus dšihweeki wairak sader kopā, nekā weena deenas laika kustoni daschados apwidos. Mescham, laukam un dibkam ir sawa raksturiska dšihweeku pasauke, un bes scheem apwideem ir wehl leeks pulks zitu apwidu.

Un biršē buhtum atraduschī sawadus dšihweekus, un lauka weekā mehs warejam apmeklet ari kahdu plawu waj atmenu laustuwi.

Tapat dšihwe dibkī atschkiras no dšihwes strautā waj warenā upē. Ja, mehs waretum pat eelaistees wismasatos sčhtumos un apluhkot uhdena pileenu, kusch karajas pee suhnas. Tur mehs redsetum, ka ari schai sčhtajā walstina ir wajatee un wajataji, ka neskaitami dšihweezimi ari tīf aprobeshotā telpā — atrod sawai dšihwibai noderigus apstahklus.

Išveens kustonis meklē to, kas wina dšihwibai wadžigs, ja ne weenigi, tad pa leelakai dafai tai apwidū, kurā wiašč miht. Dsenis neatstahs mešča, kurešč weenigais ar ņaweem tokeem winam spehji dot pahrtiku un — ligšdas weetu; tāpat upju ņiwis nefad nebušs atrodamas pekkēs.

Bet ne jau wiš kustoni ir ņaistiti pee weena weeniga apwidus.

Stirna wataros atstahj beesokni un isnahk meščmalā, ganitees ņakajā pławā, lautu irbes daščreis meklē patwehrumu mešča krukmos, un pekkēs dšihwojosčās uhdena waboles pa nakti ņraididamas war eekultees ari tefošā uhdeni.

Biteem kustoneem pat itkurā wezumā ir ņawa zita mihtne.

Jaunee warduleni mundri peld pa uhdeni un lihdsnajas ņiwim — ir pehž ņawa iškata, ir pehž ņawam paraščam. Tikai wehlaķ teem nošuhd garā airu aste, kaņas patništ, un tagad warde ņahk ištutees kā ņašuma kustonis; diškā malā wina gluhn uš muščam, un tikai breeņmās — warens lehzeens winu glahbi winas agrakā miteklī.

Bet daba war eet wehl tahtak. Jauno kustonu mihtni wina preekšč wezajeem war padarit nahwigu. Dauds kutainu ņawu jaunatni kā kaņpuri pawada uhdeni, bet pehž pehdejās resp. beidsamās ahdas meščanas wini isplehšč ņahrnus un tā top par gaisa un ņemes apdšihwotajeem, un ja kaņds nelaimigs atgadijums winus attrenž atpakal winu agrakajā elementā, tad wineem jaet drošči ween bojā, ja ween tad kaņds ņehhligs ņalminšč wineem nedod glahbina. Weendeenites, ņahres, odi nn wehl daudš ziti taħdi — ir peemehrojusčees diwejadeem apwideem.

Žebkurešč apwidus tā tad ir peepildits ar leelu pulku daščdasčhadu kustonu. Bet ņeē nu nedšihwo wis neatkarigi weens no otra; tee newar weens beš otra ištikt. Mehs jau ņinam, ka ja kaņdā uhdeni ņarodas jo daudš blufu wehšču, tad ari wairojas ņiwis, jo jaunee ņiwtuleni pahrtēķ gandrihš no teem ween. Šoprojam mehs nedrihštam aiņmiršt, ka weena apwidus augi ir no leela ņwara preekšč ta kustoneem, un tas mums ari ņaprotams, kad atgahdinamees, ka ņahķehšči kustoni pahrtēķ no augeem, un ka augu tapehž tad ar' nedrihšt truhkt; ka augi zaur ņawu leelatu waj mašatu beesokni dod wairak waj mašak patwehruma paščeeem kustoneem, bet jo ņewiščki winu behrneem.

Tā if weens apwidus ir itkā nošlehgta walsts, kurā kustoni un augi dšihwo ņawstarpejā atkarībā weens no otra, un kur weenas ņugas mašnaščanās nepaleeķ beš eespaida uš otru ņugu. Bet pamats wišu kustonu dšihwei ir ņemes, uhdena, ņašuma, — gaismas un gaisa išdalijums; bet tad ari klimats un ziti ahreji ņaktori, kuruš waram nošaukt par kaņdas weetas ņištikaliskeem apstahķeem. Wišus kustus un augus kopā, kuri dšihwo taħdos weenados apstahķos un ir atkarigi tiklab

no ņeēem kā weens no otra, ņauzam par — dšihwes kopibu. Tā tad ir diškā, upes, mešča u. t. t. dšihwes kopibas, bet ir ari tās augstakas paķahpes, un kā taħdu waretum uškatit peemehram ņawnu, jeb weenas weelas ņemes kustonu dšihwi. . .

Un nu mums wajaga tikai kaut kaħdu kustoni nemt iš kaņdas bioķinošes, lai tuhliķ waretum noščahršt, ka tas pateeščam ir kaņdas kopibas loķelis. Es, peemehram, gribu ispehtit lapšas dšihwi. Preekšč tam man, ņaprotams, wajaga ari ņinat, kā ņehis gudrais laupitajs ušwar ņawu medijumu. Bet preekšč tam atkal wajadžigs eestatitees medijamo dšihwē, man jašin petu ņehiglums, lai waretu nohehrtet ķehrejas lapšas lehzeenus, man kaut kas ari jašin par ņaka dšihwi, lai ispehtitu, kā kuhminšč nepamanits peeleen kaħt ņehim upurim. Ir kaņds wežs peemehrs par ņawstarpejo ņaka un lapšas atteežibu, un tas ari wišlabak kaħda, kā diwas ņugas dara weena uš otru eespaidu. Peenemšim, ka kaņdā apgabalā, kuru apdšihwo tikai ņehis diwas ņugas, ņawoirojas ņaki, tad ņekas buhš tās, ka tai paščā apgabalā peenemas ari lapšu ņakits, tapehž ka winas zaur bagatigu baribu top ari ņehžigakas un ari lapšenus ņehji ušaudšinat leelata ņkaitā. Bet nu leelaks daudšums lapšu prašis ari leelatu daudšumu baribas, ņakeem buhš gruhti išglahbtees no ņaweem daudšajeem eenaidneekem un winu ņakits mašnašees. Bet ja nu lapšas atradis mašak baribas, tad winu ņakits ees mašumā un ņaki atdabuhš elpu; un tā nu dšihwes labums ņwahrstišees starp ņehim abām ņugam; abu ņugu ņakits zaurmehrā paliks weens un tas pats.

Bet ištēnibā tomehr leeta ir daudš raibaka, tapehž ka lapša nedšihwo no ņakeem ween un ņakeem ir ari ziti eenaidneeki un ne lapša ween. Bet kaħda ņawstarpeja atteežiba starp weena apwidus kustoneem paleeķ tomehr un tai wajaga paštahwet, tapehž ka žitabi weena ņuga pawairotos lihds bešgalibai.

Peenemšim, ka weens lapšu pahris waretu netrauzēts wairotees. Lapšam mehdš buht 4—5 lapšeni, un wairatus gadus no weetas. Bet mehs peenemšim to gadijumu, ka weenam lapšu pahrim tikai weenu reiži pa wišu muhšču ir 6 lapšeni, ka no ņeēem 3 ir tehwiini un 3 mahtites, un ka ņeēem trim pahreem nahlamā gadā kaķtram atkal ir 6 lapšeni; tā tad buhtu 9 pahri un tā taħtak. Pehž dešmit gadeem lapšu ņakits jau buhtu 118,098 gabali, — un ņehis ņakits buhtu daudš leelaks, ja itweenam pahrim wairak nekā weenu reiži muhščā buhtu behrni, kā tas ištēnibā ari noteek.

Bet wišpahrim kustonu ņakits kaħdā apgabalā paleeķ weenads, ja ween nerodas nekahdi ahreķahrteji apstahķi. Un ja no lapšu pahreem, kuri apdšihwo kaħdu mešču, itweenam if gadus buhtu 5 lapšeni un tā 7 gadus no weetas, tā tad pawiřam 35, tad, lai lapšu ņakits palittu weenads, no itkura pahra pa ņeho laitu wajaga nobeigtees 33 un tikai 2 palittees dšihweem, kuri tad ar' ņahjas ņawu wežatu weetā. — Un tā tas ir ar wišeem kustoneem un augeem.

Apfkats.

Walsts domes darbiba.

Walsts domes 7. maja sehdes beigās. — Grafs Bobrinškis II. stundu ilgā runā parstrippo, ka reetumu gubernās ir jau no sen laikeem kreewu apgabals, un schihdi, poli un latweeschi naw apgabala eedšimtee eedšihwotaji. Ar plascheem wehsturiskeem zitateem Bobrinškis ustrahda wairakus Roditschewa runā peelaistus faktu sagrosijumus. Runatajs peekriht Roditschewam tikai weenā leetā, ka buhtu leela politiska kluhda, ušturet tahdu anomaliju, kā dšimtbuhšchanu, un ir wehl sawadaki, ka kreewu waldbiba atstahja uswareto potu muischneefu warā uswaretaju kreewu tautu. Schi anomalija isstaidrojās tikai ar bailem, ka reetumu gubernu semneeku atswabinaschana no dšimtbuhšchanas nefazeltu nepeepildamas zeribas zentralo gubernu semneekos, un netika nemts wehrā eedšihwotaju slaita prinzipis, ar to atstahjot kreewu eedšihwotaju wairatumu potu eedšihwotaju masatuma warā. Utbildebams Sokolowam, Golowinam un grafam Uwarowam, runatajs nobeidš sekoschi: „Balsojot juhs ischkirseet jautajumu, waj reetumu Kreewijā buht kreewu semstwai waj ne. Slawu sawstarpejās atteezibās ir nepeelaischami, ka weena slawu tauta kalpinatu otru, lai gan masak kulturelu tautu, kā etgnosifku materialu, un isdaritu pee eedšihwotajeem profesitisma un jesuitisma mehginajumus sagistetā latinu garā. (Applauš pa labi.) Pabalstidams nazionalistu litumprojekta pahrelabojumu, runatajs, pagreesees pret zentru, turpina: „Repasudineet reetumu apgabala kreewu tautu, doheet winai nodroschinatu kreewu semstwi, bet mums — eespehju suhtit winai no schejeenes sweizeenu, runajot ar Galizijas kreewu eedšihwotaju dšeešmas wahrdeem: „Preezajees, tauta, sawās firds behdās!“ Mehš gaidam to no jums.“ (Trofschnaini applauš pa labi un zentrā.) Peenem preekschlitumu par runataju faraksta flehgschānu. Peerakstijuschees 105 runataji.

Markows II. sawā runā issaka pahrlēezibu, ka politiku newar isslehgt no semstwu dšihwes, jo politika ir dšihwes kustiba. Ir tikai jautajums, kahdai schai politikai wajaga buht. Kreewu semstwē politikai, saprotams, wajaga buht kreewu tautai labwehligai. Runatajs peeprafa aprobeshojumus ne aij naida pret pokeem, bet us prahta peerahdijumu pamata, ka jabaidas no eenaidneekem. Runatajs usfkata par koti labu un walsts interesēs aisstahwoschu soli schihdu nepeelaischānu semstwē, bet ar pokeem tā newar riškotees, jo poli ir kristiga tauta un wineem reis bij sawa walsts, tadeht litumprojekts dod wineem eespehju aisstahwet sawas interesēs semstwēs, lokalisejot winus tomehr atsewischā wehletaju kurijā. Apdomiba speesch meera laikos spert aissargu fokus pret potu usbrukumu eespehjamibu nahkotnē. Greesdamees pee pokeem un atgahdinadams wineem Andreitschuka wahrbus 1905. gadā, ka reetumu apgabala kreewu eedšihwotaji koti wehlejās potu fazelšchanos, kura lai buhtu pehdejā, runatajs usajina winus pabalstīt kreewu semstwi, jo zitadas semstwas kreewu tauta nepeelaidis, un par tahdu semstwi runā waldbibas litum-

projekts, kuru ari wajaga peenemt, jo labaku litumprojektu tagad newar fastahdit. (Applauš pa labi.)

Dimšcha runā par ischkiribu starp jehdseeneem walsts un tauta, un nahk pee gala flehdseena, ka waldbiba ischkir jautajumus tikai no walsts labuma redses stahwofka, un nenem wehrā nazionalas interesēs. Tagadnes walsts ir nazijas konglomerats, winas buhtiba dibinas us wisu winas fastahwdatu labllahjibu un newar bes kaitiga eespaida us walsts interesem aprobeschot kahdu no walsts atsewischām tautibam. Nazionali prinzipi ir wairakuma un ne wisas kopibas prinzipi. Ministru padomes preekschsehdetajs welti runaja par sawām simpatijam pret pokeem. Waldbibas preekschstahwis waretu atswabinat potus no sawu simpatiju isteikschanas, ja winsch pabalsta atteezibā us pokeem agrešwato litumprojektu. Weseligs nazionalis egoisms ir ne wajaschana un aprobeschoschana, bet mahšfla faistit pee sewis uswaretās tautibas. Kā peemehru runatajs peewed angļu istureschanos pret buhreem pehž angļu-buhru kara, kad buhreem tika dota pilniga paschpahrwaldiba, un sekas ir, ka Afrikas angļu kolonijas ir bagatafās un buhru generals Bota wisdšikati noschelo kehmina Eduarda nahwi. Runatajs nahk pee gala flehdseena, ka weenigā, pareiša jautajuma ischkirschāna ir pilniga lihdsigu teešibu un swabadas fazensibas prinzipu eeweschana reetumu apgabala semstwu eestahdēs. Sawas runas beigās Dimšcha aistrahda, ka eesneegdams apspreechamo litumprojektu, ministru padomes preekschsehdetajs usnemas us sewis atbildibu par Keisara Majestates gribas aisslahrumu, jo Keisara Majestate wehlas wisām tautibam weenlihdsigas teešibas, un pret wehsturi, kura apwainos winu tad, kad walstij wajadsēs isleetot wisus spehtus, lai isnihzinatu ministru padomes preekschsehdetaja fludinatās politiskās malsdu mahzibas sekas un walsts pamata prinzipu saweenoschānu ar atsewischku tautibu prinzipieem.

Iskrižkis pabalsta komišijas preekschā likto semstwas lojektu isdalischānu pa kurijam.

Personigā leetā runā grafs Uwarows, Sokolows un Golowins.

10. majā sehdi atkal wada knaš Wolkonskis. Turpina projekta apspreechānu par semstwu eeweschānu reetuma gubernās. Schužgins saka, ka kopeja esot wisam reetumu apgabalam dalischāna pehž ziltim; apalschejā schkira — kreewi, widejā — schihdi, augstakā — poli. Pareiša ischkirschāna semstwas jautajumā interesē wisus trihs elementus. Poli negrib panest kreewu waldbibu. Tas ir saprotams, bet lai wini atzeras, ka Kreewija tur Poliju sawos apkampeenos neschehligās politiskās wajadsibas deht. Buhtu utopija domat ari to, ka kreewu nazionalā sajuhda waretu panest zitas zilts waldbischānu pahr sewi. Newar aismirst, ka reetuma apgabals ir robeschu apgabals un ka poli usfkata kreewu tautibas eedšihwotajus reetuma gubernās ne par kreewu, bet par ruskau tautu, kura nesin, kas tai tuwat — Maslawu, waj Warščhawa. Litumprojekts noderigs tikai tais famehros,

tahdos winsch ispidā tagadnes galweno ušdewumu — radit reetuma gubernāš stipras widus un augstakās kreewu kulturas schkiras. Šuhs prasat diplomu preeksch tautas mahzifchanas un ahrsteschanas. Bet pahrwaldifchanas diploms reetuma gubernāš no wehstures dotš kreewu tautai. Kreewu tautai jaatweeglina nazionalā zihna, lai wina waretu isleetot wišus spehkus wišpahrejā kulturas zihnā. Kreewu spehku te maš un winu nepeetiks, kad buhs jazihnas uš diweem flangeem. Sablonow flis faka, ka ministru padomes preekschsehdetaja runa isklaidejuse wišas potu sabeedribas iluštjas un atnešišot poteem labumu, jo pamodinaschot to politifto apšinu, kà ari wišu to apšinu, kuri no tagadejās waldbibas kaut ko gaidot. Behz fatura runatajš ušfata projektu par tahdu, kuresch peestaras nelikumibas robescham. Waldbibas un winas palihgu šteeni, kurei wehrsti taišni uš potu širdi, netrahpa mehreki, bet noslihd garām širdij, šabojadami tikai organifma ahrejās dalas. Tee, kurei nodarbojš ar scho kropošchanu, noklušt lihds ahrrahtram un zihnas ne ar dšihwu organifmu, bet ar potu breesmu špotu. Šchi zihna nolauj zihnitajeem prahtu un širdšapšinu. Projektš ir kahršchu mahjina, kura šabruks, nahldama šafarā ar realo iddeenibu un tiks no waldbibas mahšligā kahrta pabalstita kà winas neaugligā gara augliš. Pabalstit šabeedrištās šabrukschanas politiku war tikai haosa un nelikumibas waldbiba — ta waldbiba, kura bes šlawas ušwarejuse paščas tautu. Poti newar atteiktees no potu dwehseles, jo ta ir weenigās brunas, kuras tos šargās no waldbibas patwaribas šekam un katras rihzibas, kura wehrsta pret potu paštahwešchanu. Šefremowš ušfata projektu par šemštwas pašchwaldbibas antiteši, kura ušleek poteem wišu atbildibu par to, ka waldbiba 100 gadu laikā naw neko darijuse preeksch kreewu tautibas eedšihwotaju kulturas un pašchdarbības atdšihwinaschanas paželšchanas, lai gan kreewi ekonomistā šinā mahjati. Winsch ušstahjas pret dascheem jauninajumeem, kuras likumprojektš eewed 1890. gada noteikumos. Pa dakai wini preeksch kreewu tautas šajuhčas ir taišni apwainojošchi, jo wehrsti uš newajadšigu un apwainojošchu kreewu wairuma pabalstifchanu pret masato daku. Pa dakai jauninajumi pilditi ar neuštizibu pret weetejeem kreewu šemneekem un widejā leelumā šemju ihpašneekem. Šemštwu darbineeki, bes partiju štarpibas, war balšot par likumprojekta nolasšifchanu tikai tai žeribā, ka ar wešelu rindu pahršabojumu likumprojektš kluhs pilnigi pahrštrahdats. Šchingarewš apšfata projektu no walšts intereschu redšes štahwolka un apšfata tuwaki ministru padomes preekschsehdetaja runu Winsch domā, ka ta peerahdijumi esot maldigi un neesot širšnigi. Winsch atrod kuriju šistemu par šaitigu, jo wina atlihtot weetejos eedšihwotajos nišnumu un naidu un nespehšot radit šemštwas meerigu šopdarbibu. Winsch, atrod ka žensš noder zihnai ar kreewu mašgruntneekem un newis ar potu šemes ihpašneekem un ka winsch aisker šemneeku intereses. Runatajš ušweer to, ka ihsta walšts leeta newarot apmeerinatees ar neweenadibu. Waj war ušlikt šchihdeem šemštwas nodoklus, bet šemštwas teešibu teem nedot? Esot diwi Kreewijas walšts prinzipi: weens 1864. gada šemštwas, 19. šebruara šeisara

Aleksandra II. teesu uštwu, 17. oktobra prinzipš un ušafi par fizibas břišwibu un weenlihdšibu. Scho walšts prinzipu mehš atšihstam un isleetofim wišus spehkus preeksch wina iswešchanas dšihwe. Dirs prinzipš ir tas, kuresch tura par eespehjamu neispildit dotos apšolijumus, isnihjina šeisara Aleksandra II. uštwus, eedeštā šemštwupreekschneekus, nowedis muhs pee Sewastopoles, Mukdenas un Žufimas, šajet ašas šahpes katra širdi, kuresch mihl šawu tehwiu; šchis prinzipš šakaitina atšewišchlas tautas un rihda weenu pret otru. Scho walšts prinzipu mehš nekad neatšihšim. Winsch nowedis pee jaunās Sewastopoles un mehš pret winu zihnišmees ar wišiem dwehseles spehkeem. Teek peenemš preekschlikums aprobeschot runataju škaitu ar 24. Preekschsehdetaja weetu eenem Gutšchrowš. Rowakenkow II. pabalsta likumprojekta waldbibas redakzijā. Rešerents Šfchichatšchewš atbild atšewišchkeem runatajeem un faka, ka likumprojektš neesot atšahjis bes eewehribas ari šemneeku intereses. Šemneekem dota treschdata no wišam weetam Ari pret weetejeem potu eedšihwotajeem likumprojektš naw wehršts. Nazionalās kurijas ir labas preeksch kreeweem un poteem. Proporzionalā wehleschānu šistema buhtu preeksch reetuma gubernam pahrat šareschgita. Rešerents domā, ka preeksch reetuma gubernu attihštibas wairat noderiga patšahwigas ewoluzijas šistema un nobeidš ar wahrdeem: „Šj drošchi uš preekschu, bet žeeni pagahnes pamahzibas“. Kutšchinškis tur waldbibas projektū par labaku, nekā šomifšjas projektū, bet praša šemneeku deputatu škaita pawairošchanu lihds pušei. Škoropadškis domā ka politiku no šemštwas neišnihdēs, jo šemštwas šapulžes tal wehlot walšts padomes ložeklus. Reetuma gubernāš kreewu elements ir potenziali štiprs, bet gtehwš un neišturigs, šadeht tas japabalsta. Šemštwas pamatos te jaleek šadeht nazionalais prinzipš. Runatajš leek preekschā poteem lai tee peerahdot nahšošcho šemštwu leetā, ka aprobeschojumi naw preeksch wineem wajadšigi. Šad atdalifchanās šena tišschot ar preeku noahrdita. Winsch ir pret obligatorifšu kreewu preekschsehdetaja eewehleschānu, bet praša kreeweem nobrošchinatu wairumu pret nodaku šopā šapluhschanas gadijumeem. Lutšchizkis apwaino waldbibas likumprojekta peekritejus wehšturifku pahršpihšejumu deht. Runatajš atgahbina, ka šautifšā pašchapsina pee Reetumkreewijas kreeweem nekad naw nomiruse, bet ka kreewu kulturas un apšinas zihna ar poteem parahdijušes diwejadā weidā — žaur šakeem un intelektuālo kufšibu, kura dewa tipografiju un pirmo Kreewijas augštato mahzibas eestahdi, augšti noštahditu bāšniju. Waldbiba tomehr weenmehr mehginajuse nospeest břišwibu un apšinibu šchāi intelektuālijā kufšibā. Kreewu tautibas eedšihwotajeem naw wajadšiga šewišchla winu teešibu aišstahwešchana. Šagadejais projektš ušturina tikai nazionalo naidu walšts reetuma nomalē. Šaridsneekš Šurafschewištšchš tura par šawu peenahkumu, prašt no walšts domes tribinas potus, waj wini atteikufšees no šeparatifma tendenzes un no domam par potu walšts atjaunošchanu winas agrakās robeschās. Atteizatees no walšts domes tribinas no agrakām domam. Šakat, ka juhs atšakatees no potu nazionalifma, jo liktenis šaištijš juhs ar mums.

Mehs baidamees taisni no šaha poļu nazonālisma, kurešch bod eespehju besprinzipa wairumam, kurešch ekonomiski atkarigs no masakas datas. Pret kara gara pilno katolizismu esot apweenojuschees baltkreeru tauta ar reetuma guberņu pareistigigo garidšneezibu, jo katotu tiziba esot warens polonisma faktors. Winsch issaka wehleschanos, lai augstakas schkiras preekschistahwi schai apgabala atteiktos no kosmopolitisma un isturetos pret pareistigigo basnižu tikpat usmanigi, ka poļu muischneeki pret katoltizibu.

Par semstwu eeweschānu Baltijā „Rig. Aw.“ šino no Peterburgas: Pagahjuschās deenās eeradās galwas pilsehtā kahds Rigas kreewu sabeedribas preekschistahwis, aprunates ar atteezigām waldibas eestahdem par semstwu eeweschānas jautajumu Baltijas gubernās. Wišpirms minetā persona greesufēs pee walsts domeš presidenta Gutschlowa. Bet tas neko naw sinajis pateikt pahrrunajamā leetā, tadeht ka waldibas projekts par semstwu eeweschānu Baltijas gubernās neesot wehl domei eesneegts, un winsch ari nesinot, kgd tas notiks un kahds tas buhs. Tad Baltijas kreewu sabeedribas preekschistahwis greesees pee ministru preekschneeka Stolipina, kurešch us preekschā jelto jautajumu par semstwu eeweschānu Baltijas gubernās pašlaidrojis, ka schimbrišcham waldiba esot nodarbinata ar semstwu pašchwaldibas eeweschānu 6 reetumu gubernās. Kad schi leeta buhschot notahretota, tad warbuht jau tuhlin warešchot stahtees ari pee semstwu eeweschānas Baltijas gubernās. Baltijas apstahktem peemehrotu semstwu projektu waldiba neesot wehl istrahdejuse, to nahschchotees darit sewiškā pašchwaldibas padomē Peterburgā, kurā usaijnashchot nemit dalibu ari pa kahdam weetejo tautibu aistahwim. Minetais kreewu sabeedribas preekschistahwis tad eesneedjis ministru preekschneekam projekta planu Baltijas semstwu pašchwaldibas leetā, kahdu to wehlotees weetejee kreewi. Behz schā plana semstwu šapulzem Baltijā buhtu jafastahw no weenas treschdadas kreewu, weenas treschdadas wahjeeschu un weenas treschdadas latweeschu. (Igaunijā pehdejo weetā nahk, protams, weena treschdada igauņu.) Tā ka us laukeem un masajās pilsehtinās kreewu eedšiwotaju waj nu naw nemas, waj ari ir tikai loti neezigā skaitā, tad minetais projekts eeteiz schahdā gadijumā weetejo kreewu tautibas eerehdnu (trona meshkungu, meerteefneschu, alkzises eerehdnu, komisaru u. t. t.) eezelchānu semstwu šapulzēs, lai tā šadabutu weenu treschdatu kreewu.

Tahds apmehram buhtu weetejo mehreno kreewu projekts Baltijas semstwu leetā. Turpretim stingri nazonalee kreewi neesot ar schahdu projektu meerā un prašot, lai kreewu tautibai tiftu zaur likumu nodroschinats, ja ari ne pilnigs pahrswars weenai pašchā pahr zitām weetejām tautibām, tad lai winai nodroschinatu wismas pušt no wisem sehdelkeem semstwu šapulzēs. — Kā waldiba skaitsees us schahdām prašibām, naw wehl sinams.

Baltijas schurnalisti 2. kongresam Rigā 26. un 27. majā. Behrngad Rigā noturetam 1. schurnalisti kongresam bija wisai masi panahkumi. Ar ilgām gaidibām us scho 2. kongresu, no tura zerejam wairat šagaidit. Tatšchu ari schoreis šawās zeribās wihlamees.

Us kongresu bija eeraduschees ap 52 weetejo tšhetru walodu laikrakstu preekschistahwi. Salihdsot scho 52 personu fastahwu ar wisu muhsu Baltijas preses fastahwu, janahk pee atšinas, ka schis kongress representeja labi, ja tikai zeturto datu no wisas Baltijas preses. Behz kongresa fastahwa un wina darbības war droshi teikt, ka tas bija tikai triju Rigas „liberalo“ awiſchu: „Dšimt. Wehstn.“ (8 personas), „Riſchfl. Miſt“ (6 perf.) un „Rig. Neueste Nachr.“ (6 perf.) kongress, peedewam nemot wehl „Rig.

Rundsch.“ ar 3 perf. Birmeem 3 „mehreni-liberaleem“ laikraksteem ween tā tad šanahk kopā jau 23 balšs. Tee tad ar turejās pa wisu laiku kopā. Wiſt 52 kongresa dalibneeki šadalijās schahdeji: no laweeschu puses 17 dalibneeki, kuri representeja no 24 latw. preses organeem tikai 7; no wahju preses 11 dalibneeki, kuri no wahju preses 18 organeem representeja tikai 4; no kreewu preses 16 dalibneeki, kuri representeja no 6 Baltijas kreewu organeem tikai 2. Tā tad no scho triju tautibu Baltijas 48 preses organeem bija representeti tikai 13! Wišlabaki bija representeti igauņi, tā tad taisni tee, kuri us pirmo kongresu nepawišam nebija eeluhgti un kureem us kongresu attahlumā deht bija wišgruhtaki eerastees. Igaunū bija pawišam 8 personas. Tee representeja 11 igauņu isdewumūs: no Rigas, Terbatas Neweles, Pernawas un Wilandes. No latweeschu awiſem bija eeraduschees „Dšimt. Wehstn.“, „Š. Deen. Lap.“, „Mahjas Weesa“, „Semes“ un „Dšiwes“ preekschistahwi (truhka deenas laikrakstu „Latwijas“, „Rigas Awises“, „Leepajas Atbalsa“, Želgawas latweeschu preses u. z. preekschistahwi); no wahju preses puses — „Rig. Neueste Nachr.“, „Rig. Rundsch.“ un „Lib. Žtg.“ preekschistahwi (truhka „Rigaer Tgbl.“, „Rig. Žtg.“ un „Baltische Post“ preekschistahwi) un no kreewu preses „Riſchſtaja Miſt“ un „Riſchſtij Weſtnit“ preekschistahwi (truhka „Pribaltijskij Kraj“).

Kongresu atklahja kongresa biroja preekschsehdetajs Witwizkis. Par šapulzes wadoni iſwehleja šw. adw. A. Bergu, par wina beedreem Š. Enselinu („Seme“), šon Delenu („Lib. Žtg.“), „Laiņu“, „Paewāleht“) un Witwizki („Riſchſt. Miſt“), par sekretaru W. Tšeschichinu („R. Miſt“) un par kaseeri I. Šosemzewu-Iwinu.

Kongresa pirmā deena tika seedota waj weenigi jautajumam par weetejo tautibu šawstarpejo tuwinashchānos ar weetejās preses palihdsibu. Wakarā daschi šapulzejās Wehrmana parlā us watarinām Atsewischās grupās, wišwairat pehz eestateem, tur šarunajās daschabu tautibu laikrakstu preekschistahwi: „liberalee“ šawruhp, drufku wairat pa kreis šabwoschec — attal šawruhp. Igaunūs redšejam širsnigi šimpatisejot ar latweeschu kreisakās preses preekschistahweem. Behz igauņu awiſchu representantu išteiſchānās konferwatiwās preses igauņeem nepawišam neesot.

Kongresa otrā deenā apšpreeda wairakūs jautajumus, atteezotees teeschi us presē. Weidsot nolehma: Baltijas schurnalisti trescho kongresu šasaukt ne wehlak tā 1911. gadā.

Rigas Latweeschu Sinibu Komisijas wafaras šapulzes noturēs 17. un 18. jūnijā Latw. Interimteatri pee Puſchkina bulwara. Lihds schim peeteikti schahdi preekschnešumi:

- 1) Wišsemes peeweenoschāna Kreewijai.
- 2) Kas apdraud muhsu tautibu?
- 3) Par literatūras ešpaidu us šlimigas personibas attihštichānos.
- 4) Waj latweeschēem janem daliba pee klasifikas iſglihtības?
- 5) Par latweeschu politisku, ekonomisku un šabeedrišku dšihwi, ka ari wišpahreji par wina tautiskās kustības wirseenu.
- 6) Tizibas mahzības tautskolās.
- 7) Muhsu nowadu šinatistiſtatiſtiks usnehmums.
- 8) Leišchu tautiskā kustiba un ekonomiskais šahwollis.
- 9) Kulturelās un literariškas wehrtības.
- 10) Par latweeschu inteligenzes peenahfumeem pret tautu.

Turwakas šinas par šcheem preekschnešumeem un wina šazeretajeem pašneegs turymat. Ja kahdam tauteetim buhtu wehl kahds muhsu laikmetam un minetām šapulzem leet-

derigs preekschnefums nodomā, tad Sin. Kom. preekschneeziba laipni luhds to peeteift, lai winai buhtu eespehjam programu fastahdit no wiskreetnakeem un wisleeterdigakeem isfrahdatajumeem.

Rigā leeliski gotawojas us Augsto weefu fanemšanu pa Widsemes 200 gadu peeweenofšanas swinibu un Petera Leela peeminefta atklafšanas laiku. Rigas pilsehtas walde, birščas komiteja, weetejee kreewu kuptšchi un Grebentschikowa weztizibneeku draudse, tā „Riischf. Westn.“ sino, jau pastellejuschji sudras bfočas, ar to pasneegt sablsmas. Bes tam kreewu beedribas organise leelu dseedataju kori, pee kura peedalischotees wif weetejo kreewu beedribu un basnizas draudschu kori. No wahju puses, tā „Rig. Rundsch.“ sino, pee Augsto weefu fanemšanas peedalischotees wifas Rigas zunites, tā ari amatu un sportu beedribas. Daugawmalā, eepretim pilij, Augsto weefu fanemšanai zet jau steigšchus ween paleeweni. Tur Augstee weefi peenemšchot daschadās deputazijas. No paleewena, kurfch, tā jau teifts, teel zelts us Daugawas krašta, lahdas afts 12 Daugawā zels fewiškhus stekus Augsto weefu kugu peestahšanai. Paleewenis ismaksafschot kahdus 20,000 rbfus. Pa Augsto weefu estadras eerafšanas laiku Daugawā lejup pontonu tilta apturēs katru kugu un laiwu kustibu. Leele ahrsemju twaikoni warēs peestahtees ekfportostā. Daugawmalā steigšchus ween teel islikta ar jauneem — kalteem sweedru atmineem. Namus krahfo. No Daugawmalas lihds katedralei nostahdischot divās rindās Baltijas skol skolneekus un skolneezes: 6000 no widejam un 6000 no elementarstolam, tā tad pawifam 12,000. Pee Augsto weefu fanemšanas peedalisfees ari wif Rigas ugunsdsehefji. Satarā ar to swehtdeen, 30. majā, tee notureja us esplanades leelu topeju parabi — „smotru“. — Widsemes muischneeziba eeluhgufe us swehtkeem ari it wifus krees ijas muischneezibas preekschstahwus. Laitam sakarā ar to pašchu, tad ari us Rigu un Rigas juhrmatu isbrauz jo beeschi daschabi augstaki juhras un dselszeku minestrijas eerehdni, tā ari daschadu, fewiškhi galwas pilsehtu, gubernu schandarmereijas un slepenpolizijas preekschneeki waj preekschstahwji. To noluhfs, eepashtees ar weetejeem apstahfkeem. Gaidija ari atbrauzam Rigā jachtu „Standart“, lai issinatu Daugawas dftikumu, bet atbrauja tikai pa dselszeku jachtas komandeeris admirals Tschagins — eepashtees ar Daugawas kugu zetu. Daugawas kugu zetu lihds pat grihwai padstiknās us 24½ pehdam. — Rigas eedsihwotaju un eebrauzeju peerakstifšanas sinā isdoti jauni noteikumi. Iwweenam dshwofka turetajam isfneegtas fewiškhas listes, turās jaeraksta wifas pee wina dshwewojoschās personas. Weens faraksta ekfemplars — jaglabā pašcham pee fewis, otrs janodod dwornitam preekschpolizijas. —h—

Wirno gaisa lidofšanas mehginajumu Rigā isdarija swehtdeen, 30. majā, rikschotaju beedribas eescho gojumā danis Dr. D. Arzens ar Raita sistemas diwplahftni (aeroplanu). Tomehr mehginajums jaestata par pilnigi neisdewuschos. Aeroplans pehz wairakfahretea mehginajuma pazehlas tikai daschas afts. Nestatotees us augsto eejas mafku statitajus par mafku rehkinaja us saweem tuhftoscheem diweem. Ahrpus eeschogojuma us brihnumeem stundas trihs gaidija drofchi ween kahdi 20.000 statitaju. Daschi bija eebrautuschji pat no juhrmalas u. z. Beigās wif mahjup dewās — tihri nolaiduschees. —ch.

Gefschleetu ministra beedrs, atfewiškha schandarmu korpusa komandeers generaleitnants Kurlows eeradās 31. majā sawas swihtas pawa-

bidā no Peterburgas Rigā. Generaleitnantu Kurlowu fagaidija stazijā gubernators un augstakee schandarmereijas eerehdni. „L.“

Rigas mahjibas opgabala furators S. M. Pruttischenko, tā no Peterburgas sino, nahfchot tautas apgaismoichanas ministra Schwarzja weetā, kurfch atfahpjo tees no amata.

Nahwes sōda ispildifšana. 31. majā pakahra 13. majā par trihsfahretea flepkawibu us nahwi noteefato Daugawas-Grihwus zetofschna sapeeru rotas apafschareimi, 25 gadus wezo Poltawas gubernas semneeku Alekseju Storischalu. „R. A.“

Latwreschu laikraksta „Jaunā Deenas Lapa“ redaktors par raksteem jubilejas un dseedafšanas swehtku leetā, tā mums sino, fodits ar 200 rbf. naudas sōda waj 1 mehneft aresta. —ch.

— Nupat stahsta, tā schim laikrakstam peespreests weh 300 rbf. leels naudas sōds, waj 3 meh. aresta. —ch.

No Newcles. Igauni, tā to no winu prefes preekschstahwjeem pa 2. Baltijas schurnalistu kongresa laiku mums nahzās dsirdet, gatawojotees schimbrihscham it duhschigi ween us leeleem dseedafšanas swehtkeem. Jo eewehrojams pee tam tas, tā igauni nepeedod scheem swehtkeem nekahda politifsta rakstura. Igauni ar teeschu noluhfu un ar jo leelam publem zentufchees to isbehtg un nolehmuschi swehtkus swinet weenigi tā mahfflas fwetkus. Tā tad dseedafšanas swehtkeem buhs weenigi tikai mahfflas raksturs. Tapehz ari us teem poschotees pateescham wif igaunu tautas wairakums. Dseedataju ween peeteifufchees pahri par 6000 personam. —psch.

No Pernawas. Te nupat listis pamats Endla beedribas jaunajam igaunu teatrim. Swehtkos peedali- juschees dauds luhgtu weefu un publikas. Nama isslats pehz plana, ar kuru mums pa 2. Baltijas schurnalistu kongresa laiku bija isdewiba eepashtees, ir toti stalts. Teatra sahle aprehkinata 500 sehdwetam. Nams ismaksafschot pee apmehram 80,000 rubleem. —ch.

Ahrsemes.

Tuwajos austrumos **Kretas** jautajums wehl arween greeesch us fewi wifu usmanibu. Wines awife „Neue Freie Presse“ nodrukā kahda sawa redakzijas lozefka farumu ar greeku karali, no kuras redsams, tā pehz karala domam Kretu jau sen wajadsejis peeweenot Greekijai. Karalis aifrahbijis us to, tā Austro Ungarijai atfahwuschji apseht un beidsot galigi peeweenot Bosniju un Herzegowinu, kamehr us Kretu leelwalstis raugotees zitadam azim. Eiropa schimbrihscham gribot ispatikt Turzijai, fargadama winas suwerenās teeftbas Kretā, bet greekeem par to nahfotees zees. Karalis Georgs walda jau no 1863. g., un no tā laika ari winam bijis jarehkinas ar Kretas jautajumu, kreteeschji pastahwigi zihnijufchees par sawu brihwibu, bet arweenu notizis tā, tā leelwalstis scho zihnu kame- juschas. Atteezotees us satifsmi ar Turziju, karalis istejees: „Ja nebuhtu Kretas jautajuma, muhsu satifsmi ar Turziju waretu buht wislabatā. Bet es domaju, tā isteifschu taisnigu wehlefchanos, ja fazifschu, tā katrs eiropetis, tam ween ir taisnibas fajuhta, atfihš par wajadstgu Kretas peeweenofšanu Greekijai.“ Tahds ir „Neue Freie Presse“ raksta faturis, kurfch fazehlis Turzijas waldoschās aprindās

leelu trofni, tā ka greeku suhtnīs Konstantinopolē kategoriski atšauzīs šchahdu karaka išteišchanos Kretas leetā. Turku ofižiosā lapa „Tamin“ par atbildi us greeku karaka išteišchanos peedraudeja ar greeku pawalstneeku israidišchanu un greeku pretšču boikotu. Un tee naw tukšči wahrdi. Turzijas ostās pateef jau eefahzees greeku pretšču boikots. Smirnā aišstahrts un ar darbeem apwainots greeku konsuls. Leelwalstju konsuki tapehž peeprafšjuschī, lai turp suhta kara kugus. Usbudinajumu pret greekeem Turzijā, tā jau aprahdīts, fahžluschī jaunturki ar sawām runam un mitineem. — Zil leeli „brihwibas waroni“ jaunturki, to rahba awises „Sadai Milet“ redaktora Achmeda Samima nonahweschana, kura tā fahot, notika polizijas azu preeščā. „Sadai Milet“ bija galwenā opofizijas awise. Turku waldbiba bihdamās, ka waretu notift leelas demonstrozijas, ar waru apbedija nogalinato redaktoru. Polizija ar waru eelausās drukatawā, panehma lihki un to leela kara spehka apfardhibā aišweda us kapeem un apbedija. Neweens nedrihtsteja sekot lihkim. Awise „Sadai Milet“ tās isdeweis tagad drukā nogalinatā redaktora testamentu, pehž kura nodrukafchanaš awise beigschot sawu gaitu, tā ka Konstantinopolē neefot preses brihwibas un katra brihwata redaktora dšihwibai draudot breesmas. „Sadai Milet“ isdeweis jaunturkeem liščot preeščā eewest labat atkal jenjuru, lai tahdejadi glabhtu liberalu redaktoru dšihwibu. **Albanija** nemeeri pehž turku sinam tillab tā apspeesti. Turku kara ministrs Machmuds Scheffets pašchā paštaidrojīs, ka wiensch pehž sawa usdewuma ispidišchanaš Albanijā, greeščotees atpakaf. Nemeers ejot apspeests. Gedšihwotaju atbrunoschana ejot pilnigā fahrtibā us preešču, bet Albanijas ekpedizija neefot wehl tomehr nobeigta. Wajagot wehl eenemt waldbiwa naidigo apgabalu us reetumeem no Drinas upes. Pehž meera eestahschanaš saldati eenemschot wišu Albaniju, pat Malestiju, lai atbrunotu wišus eedšihwotajus. Waldiba nodibinaschot ar armijas palihdšibu fahrtibu us ilgeem laiteem. Dikschot eerihfotas patrukās un schandamerijas posteni. Dšelszjetu eerihfoshanai isdos 110 000 turku mahrzinu. Kara stahwollis palischot spehtā lihdi pilnigai meera nodibinaschanai. Djalowo pilsehtas eedšihwotaju atbrunoschana turpinajas ar wisleelato stin-gribu. Albani fahkuschī atdot sawus labos eerotščus. Atdotas 1500 flintes, bet wehl fagaيدا kahdas 5000. Kara spehka nod.ka, kura marščē gar upi, nodedsinajuse wairakas aišbehguschō albanu fahdschas. — Detschanaš kosterā turumā notikuse pee kahdas fahdschas faduršme. 15 bataljoni ar kalnu leelgabaleem dewuschees us tureeni. Pee upes falafšjuschees kahdi 1000 albani; winu widu atrodas wadoni Suleimans, Boletinazs un jiti. Ari **Marokā** atkal draud iszeltees jaunās julas. Tagā kahda zilts par sultanu isfludinajuse Muleju-Kebiru. Schās zilts peederigeo nosuhtijuschī Mulej-Kebiram Bu-Hamaras kro-neschanaš mehteli un eerotščus. Daudsi Muleja-Hafida saldati pahrgahjuschī jaunā sultana pufe. „Times“ korespondents Landšcherā issafa par stahwollī Marokā schahdas domas: ja tagadejā waldbiba grib isbehgt no trischanas, tad winai jagahdā par reformam. Sultanam atleekotees iswehle, pa kuru no scheem abeem jeteem wiensch wehletos eet. — Ari bijuschā sultana Abdūla Afifa labā Marokā tagad daudž agitejot. Waj tagadejais sultans Mulejs Hafids tapehž ilgi spehs turetees. jafchaubas. Wina stahwollis wismaš stipri fatrizinats. — Pehž buhru kara **Anglijas** politika pret buhreem grofšjās us labo pufi. Kaut gan Anglija schai karā uswareja, ta tomehr atfina, ta ar waras lihdselkeem wirskundšibu Deenwid-Afrikas kolonijas nespehs ušturet. Lai kolonijas apmeerinatu un fahstitu pee fewis, wina dibinaja no tām Deenwid-Afrikas faweenoatās walstis, kuzām dahwaja plaschu autonomiju.

Scho faweenoto walstju preeščagalā tagad atrodas agrafais buhru brihwibas zihnitajis generalis Luijs Bota. 1907. g. winu eewehleja par Transwalas ministru presidentu, bet tad par ministru presidentu jaundibinatās faweenoatās walstis. Luijs Bota dšimis Natalā 1864. gadā un jau 1884. g. nehma dalibu sulufu karā. Kad buhru karam isjelotees fahlima buhru armijas tomandeeris, generalis Schubers, Luijs Bota stahjās wina weetā pee Ledišmitas aplentšchanaš. Wiensch fahawa anglus pee Kolenfo un Spionstapas. Kad 1900. gadā nomira Schubers, Bota tika ezejts par buhru armijas wirskomandeeri un eeguwa flawu zihnās lihds ar otru buhru kaujas generali de Wetu. Pehž meera noslehgšchanaš Luijs Bota, de Wets un Delarejs zetoja us Eiropu, lai weizinatu buhru leetu. Bet tad nahža islihgšchana ar Angliju, buhri dabuja plaschas teefibas, un tagad, tā jau teikts, Luijs Bota atrodas Deenwid Afrikas faweenoto walstju preeščagalā. — Anglija, redšams, sawas kolonijas fahsta pee fewis, tām dodama plaschas autonomijas (pašchwaldibas teefibas). Un panahkumi ir apbrihnojami. Zitas walstis nereti aprobescho autonomijas un rezultati ir — behdigi. — **Apstahkti Ķinā** nopeetni. Ķinā politiskās kustibas pa leelakai datai noteiz diwi jehloni: naidš pret tagabejo mandšču dinastiju un mandščeem, kuri Ķinā waldoschā schira, un naidš pret eiropescheem, fewišchī deht winu usbahschanaš Ķinescheem ar mišonareem. Noteek gan ari daudšreis schur tur masaki nemeeri, bet teem wairaf weeteja nosihme, tā fahzelschanai pret eerehdneem jeb mandarineem, tad tee par daudž grib no tautas isspeest kufuku. Kusteschanaš leelajā Ķinas mafā nekad nebeidsas. — Pehdejā laikā zaur apsolitajam reformam prahti Ķinā dabiski ir wehl wairaf eekustinatu un tadeht nelahds brihnumš, ka war notift leelaka masu fawitnoschanaš.

Bahzu dšejneets Julijs Wolfs †.

No Deenwidus Ķinas peenahl sinas, ka nemeera kustiba tur peenemot jo plaschus apmehrus un wehrsta pret mandšcheem un ahršemneekem. Preešč waldbibas nelabakais nu ejot wehl tās apstahklis, ka ari kara spehtam newarot uštizetees. Tagad jau Ķinā ir fahstahdita lihds 150,000 wihru leela armija jauna kara spehta, kas organizets pehž eiropeschu parauga. Un taisni us scho jauno kara spehlu newarot palaištees, jo tās fahpatisejot ar nemeera kustibu. Nupat Nanjingā atbrunoti 7000 wihri un winu weetā atwesti 8000 wežā kara spehta.

Uf apgabaleem, kur nemeers wiſtſiprati parahdijeēs, aiſfuhtiti tikpat ahrſemju, kà ari Kinas kara kugi un leel-gabalu laiwaš, t. i. gar juħmalu un pa upem, kà ari kara ſpeħš, lai apturetu leelaku jufu iħſelħanoš. — No Pekingaš ſino, ka tur nonaħtuſchi 80 delegati no wiſam Ķineeſchu prowinzem un no aiħjuħraš Ķineeſchu draudsem, kuri gribot prinziſ-pawaldonim eeſneegt luħguma rakſtu, lai wiſch nekaweĵot ſaſauz tautas weetneekuš (aiſſtaħwibu). Ķineeſchu parlamentam liħdſigat ſaeimai wajagot ſanaħtt ſcha gada 3. oktobrĶ Pekingā. Šchāš ſapulzeš loħekluš walciba gribejuſe iħweħlet no daſchadām lauſchu ſchĶiram, un wiņu ſſaitam wajagot buħt 94. Iſleekāš, itin kà mineteē, patlaban Pekingā ſanaħtuſchee 80 delegati jau gribetu uſſtaħteeš tautas weetneeku lomā.

Pa wiņu **Wahziu** ploſſjuſcheeš 8. jun. (26. majā) peħrlona negaiſi, kaš nodarijuſchi daudš ſaudejumu. No leetuš gaħsem notikuſchi paħrpluħdumi un daudš weetāš eeſpeħriš ſibens, ķerdamš gan mahjaš, gan nonaħweđamš zilwekuš.

Koloniju miniſtrš Dernburgš atluħdſeeš no amata. Keiſarš atluħgumos peeneħmiš. Dernburga weetā naħš wiņa liħdſchĶinejš palihģš ſon Lindewiſtš. Dernburgš agrat bij bankāš direktors un ir ſchĶdu tautibaš.

Berlinē, 10 jun. (j. ſt.) Starp kuhwju uſneħmejeem un buħwſtrahdneeekeem panahħta weenoſchanāš. Darbuš uſ-ſaħtš 28. (15.) juniĶā. Sahkot no 1911. gada ſtrahdneeku algāš paaugſināš par Ķeturidalu un no 1912. gada weħt tikpat augſti.

Romā, 8. juniĶā (26. majā). No Kaħjarāš Sar-diniĶā ſino, ka tur breeſmigš Ķilnonš iſpoſtiĶiš lautuš un nonaħweĵiš daudš lopu.

— No ſemeš triħzeš, kaš notika (7. juniĶa) 25. maja riħtā Deemwiduš ItaliĶā, daudš weetāš ſtipri zeetuſchaš. Karališ ar ſaraleeni eeradeeš Awelinā, lai ſneegtn palihģſibu zeetuſcheem. Ari kara kugi aiſfuhtiti uſ nelaimes weetam.

Milanā, 9. juniĶā (27. majā). No SardiniĶaš ſalaš ſino, ka breeſmigaiš weeſula negaiſš, kaš tur otrdeem un treſchdeem ploſģjeeš, nodariĶiš daudš leelaku poſtu, nekā no pirmā gala wareĶa domat. Ap 5000 zilweki dabujuſchi galu. Materialoš ſaudejumuš reħķina uſ apmehram 10 miħioni liru (apm. 4 miħ. rubtu).

Parisē, 10. juniĶā (j. ſt.) Šchalonāš nometnē paħeħlāš pulkſt. 4. 40 min. 2 ofiĶeeri aeroplanā un nolaidāš pulkſten 7 un 10 min. Winſonā, nobrauddami 2½ ſtundāš 170 kilometru.

Parisēš ſeemeķu eelu dſelſģzekoš kuſtiba deħt ſtreiķa ap-ſtaħjuſeš.

Winē, 11. juniĶā (j. ſt.). Wineš awiſeš ſino iſ Konſtanti-nopoleš, kv leelweſtrš Ķališ paſchā atlaħpſchoteeš un wiņa weetā naħſchot kara miniſtrš Waħmuđš Šeħķetu paſchā, kaš patureſchot ſawā paħſinā ari kara un marineš mini-ſtrĶiāš. Taš apſiħmetu Waħmuda Šeħķeta paſchā diħtaturu un kara partĶiāš uſwaru, jo kara miniſtrš griħ karu ar GreeķĶju.

11. juniĶā (j. ſt.) Ķofriħterš atſauz ſawu atſiħſchanoš, ka wainiģš ſleptawibā. Tagad pee wiņa wairš newarēš i-ſilbit naħweš ſoda.

Muħſu bildes.

1) **Peldetajaš.** Jana Roſentala. Greeķu teiķa weħſta, ka greeķu ſtaĩſtuma un miħleſtibāš deewe, daiķā Afrodite (romeeſchu Wenera) dſimufe iſ juħraš putam. Iſ uħdenš patlaban iſniĶuſe ari muħſu ſtaĩſtā ſeemelmeiķa. Pliħwuru wirš galwaš paħeħluſe, wiņa ſapnaini raugaš taħlēš. Kaš paħeħl wiņaš pliħwuru? Ko naħtoķne neſiš?

— Bet laimei tai wajaga buħt. Ķit laimiga wiņa juħtaš! Bet dſiħwe ir nopeetna, ſtaĩſtee ſapnu teħli tapdami par iħſtenibu toĶ peķeki, ſmaidi toĶ par aſaram, — tā weĶaķā, wairat peedſiħwjuſe peldetaja toĶ uſluħtotama nodomā. Dſiħwe weenoĶāš ſmaidi ar aſaram Ķreeķi un beħbaš, laime un nelaimē kà wiħni muħſchĶigajā dſiħwibaš okeanā Ķiſš Ķaur Ķitu dſimſt un atķal iſniĶſt. 2) „Seme ar ĶaleĶa tometu“. GaidĶiĶa, gaidĶiĶa, bet neſaređſeĶa. Ķit daudſi neĶutāš peewiħluſcheeš! Štaĩſti ſchi wiħſchanāš ar ĶaleĶa tometu ſatiriſķi atteħlota ſiħmeĶumā „Seme ar ĶaleĶa tometu“. 3) Kaķē oſtā neſen gaħĶa boĶā ſraņtſchu ſemuhdenš laiwa „Pluviōse“ ar wiſeem Ķilweķeem. Wiņa gribeĶi iħbrauķt pa Ķaħa fuga apaħſchu, bet brauķdama ſaduħrāš ar to un nogrima. Tagad peħĶ Ķaunakām ſinam „Pluviōse“ iħĶelta iſ juħraš dibena. Ķit Ķilweķu dſiħwibaš gan neeet boĶā uħdeni un gaiſu eeķaroĶot! 4) WaħĶi ſaudejuſchi Ķaur naħwi taħdu no ſaweem eeweħroĶamateem dſeĶneeeķeem — ĶulĶu Wolſu, kuſch 3. juniĶā (21. majā) ſch. Ķ. nomiriš Šcharlotenburgā. Ķulliš Wolſš ſtarp Ķitu ari ſaraĶſtiĶiš „Der Mattenjānger von Hameln“, „Der wilde Jāger“, „Lurley“, „Till Eulenspiegel“, „Tannhāuſer“ u. Ķ.

Graħmatu galdš.

RedakĶĶiĶai peeſuhtitāš ſchahdaš Ķaunāš graħmatāš:
Pawilš Roſiķš. **Kaiſaš.** DſeĶaš. RiĶā, 1910. „DrĶeĶa“ iſbe-
mumš. WaħĶā 20 lap.

Antonš. **Seedona balſiō.** DſeĶaš. RiĶā, 1910. Ķ. RoĶeš ap-
gaħdĶiķā

Liħģo dſeeſmaš un Ķaħna deenas dſeeſmaš. ŠolopoĶiš A.
Šaħle. RiĶā, 1910. WaħĶā 5 lap.

WaķeĶaš weħſtuleš.

N. — Š. Weħſtule ſanemta un weħſtule atbĶideš.

P. Ķ. — W. Ķuħſu oriĶinalſtaħtiš „WeĶmaħmiņa“ mumš neder.
Labweħlim — Br. PaķeĶameeš.

Redakķtorš: Dr. philoſ. P. ŠalĶiš.

Ķħpaſchneekš un iſdeweĶš: Dr. phil. Arnoldš Plateš.

Ch. Jürgenſohn,

wiħnu leeltirģotawa,

peeđaħwā

eekſchſemeš un ahrſemeš wiħnuš,

kā ari konĶaku „Royal“,

ſtipru wiħnogu wiħnu 50 Ķ.

ſeķoſchāš ſilialēš:

Šuworowa u. Dſirnarwu eelu ſtuħri,

Đelģawāš ſchofeĶā Nr. 12,

Aħģenſkalnā, WeſchĶa eelā Nr. 4a,

Peķſchal tunga namā,

Weħweru eelā Nr. 7, WeĶ-RiĶaš ſtuħri.